

PAAMAALA :
Suye maḡu səsə

AZCOTL Səngayl Paawllıysım

A F A S A

PAAMAALA : Suye maḡu səsə

AZCOTL Səḡgayt Paawlıysım

A F A S A

PAAMAALA : Suye maḍu sɔsɔ

« Paamaala le grand tambourineur »

AZOTI Songhay Paawilisim
Fɛḍu sɔsɔ Kayay ḍokota taa

Roman écrit par M. AZOTI Songhay Paawilisim
Assistant médical au C.H.R. de Kara - Kozah

Edition et mise en page : AZOTI Antonin, PIDASSA Emmanuel
et PAKOUBETE Noël

Illustrations de : KAGNALA Komi Christophe

Roman en langue kabiyè

1° édition, 1° tirage 2007 : 3 (500 exemplaires)

© AZOTI Songhay Paawilisim

Tous droits réservés

Dépot légal : 3e trimestre 2007

Maison d'édition et imprimeur : Association des Femmes pour
l'Alphabétisation, la Santé et les Activités génératrices de
revenues (AFASA), s/c SIL, B.P. 57, Kara, Togo. Tél : 660 15 87.

Collaborateur technique : SIL, B.P. 57, Kara, Togo Tél : 660 61 47.

Prix de vente :

Ծ Լ Ն Լ Ն Լ Կ Ե

Kide tse tom	4
1. Paamaala tidoo dom	5
2. Teluudεε maalika	11
3. Pukulu Taakuñadu	17
4. Paamaala hcu	19
5. Paamaala ñcuɔɔɔ ε-tu	23
6. Teluudεε dεu talaa	28
7. Paamaala ne Mawayurεwεε	31
8. Teluudεε tetu	33
9. Ciɱaayulu dεdε	37
10. Alwaatu ɔɔɔtu talaa	44
11. Eɱom talɱ	47
12. Tɔɔnay tɔɔu talaa	52
13. Mbu ruluaba ruldεε yɔ	59
14. Eɔɔ εεբբη nɔɔyɔ	76

Kide tɛ tɔm

Mantay liu se takayay kanɛ kekɛdɪyɛna-mɪ nɛ mɪ-tɛ yɪyɪyɪ ha-m hɔnɔm nɛ mantasi nakeyɛ mau nɛ pɪtali-mɪ.

Mɛnsɛy kabɪyɛ tɔm yɔɔ kandɪyaa ɲgbɛyɛ nɔɔ dɪɛyɪyɪ dɪ-tɪ se kabɪyɛ tɔm yɔɔdɪyɪ nɛ tɪ-mau powobina ɛsɪndaɔ yɔ.

AZɔɔTɪ Sɔɲgayɪ Paawɪɪyɪsɪm

1. PAAMAALA TIÐOO ÐOM

Ðoo ana, Paamaala tikriti esiyε ne εna. Εwεε ερισιγ ε-ñaluu γω yem ; ελι ε-ti liu. Yele tendene nɔi qifeyi cōnuu, dikpezaa, piyele ne pusi tōki Paamaala sinasi ne ε-huyiη wiy. Ñaluu ñapɔwa, kiɔɔna cεbu cεbu.

Yele agbangbasa wena ñewεε atōki-ti γō, εtikpay ale tōm ne εlana tumiyε. Ε-pisau ηγυ εhuwa γō, kumuziη maγmay kpendiy ε-taa ne piteziγ ε-hoyε γō wεεkɔɔ. Ŋcōnaa kōγō, εnu ne ε-caa pakusuu cukudu tanɔa peya pōɔ. Sulom mbu

pitaziyane-ti tom cau yeli. Pikitaa puwae ezi nwoyu doko laduye efaki e-nhu. Paamaala eñwoyu e-ti tom.

Heylim estaly-ti, esa miñ e-tune, e-nhu yayly. Pidex-ti ne ñaluu yoo risuu le, eñay pana ekuyi elu, ecosi niñkay lum eru e-nhu yoo. Peheyi-ñ se lum tukuna eyu, taatisi ! Pihoozi rikozu. Pikitaa puwae ezi sanzi muu miñ ne paplyly lum si-yoo ya.

Paamaala lu lum ne celeya, ekpay e-nhu ne etisi pi-taa kpeedem. Hee, ne rikadaa le, niñkay laki-luu yoo tuye pazi pazi. Ee, yee e-nhu eyebi-i holuu koo, lumayzee ñathae. Lumayzee ndu ndu sidiy e-nhu taa yem. Ekpay ndu ne eyele ndu ? Ee, etii yaa ekpa ?

Tom kudumtu Paamaala poyuu e-ti se ebe ekema ? Suu ngu, yaa egolulye ndu dusu-ti ne erisu suye maqu kpendegbem ? Ee !

Toovenim e-cozo Payaygele kike suye maqu, ee cozo cozo kumakay dodo suye kamay feyu. Ee we ? Paaly eyu mbu ? Njona koo pe-te kotoña yoo payi le, nwoyu emaki suye etali Paamaala. Paaton se eyu etatlu nabuyu labu ejade yoo, ee, mansuma tumlye nadlye labu le, ririsi-m salaka riyu ? Paamaala su salaka ne e-suye mabu pune ya.

Kpay kiyaku ngu Komondaa eslye pu-i suye dumade wiyau te nooo taa ne nko ñtalna sooo ya, Paamaala estasly lum ñoo Komondaa nesi taa. Sooo ndu talna ya, suye mabu tom talna sooo ya. Tom kudumtu ndu Paamaala wee ne etaly e-nhu taa ne estuly.

Yee pɔtɔke mbu, ebe laba ne sɔnɔ se pañɔli
 Paamaala, cee se Paamaala we le ? Yo, eyu emaki
 suye eetasɔy tɔɔɔ ? Ewey ne eñangaliy krau ne tibu
 ne e-krou taa su mɔla na ? Sɔnɔ ñɔndu tɔne tutu de
 niye pazi yo ; suzuwe ? Kraɔ ɔoo tanaɔ tɛe pɔkɔm
 peheyi-i tɔm ndu ne ɔoo ne a-yuu e-tomnaɔ feyi
 e-yɔɔ. Eñɔɔ sulum se eɔ ewee yo eesɔɔ ne emayzi
 fezuu, aayi ! Anɔ ɔɔɔɔ sɔnɔ ?

Paamaala ɔayɔli nau ɔoo tanaɔ tɛe mbu
 puɔɔma ne pulu yo. Hodo tanaɔ ŋɔ ki-tɛe
 Paamaala li e-tɛ ɔɔya le, etaamayzi se nɔɔyɔ kay
 kɔm ne ɔoli ne eñɔli-l. Paamaala ne kalmasɔ pefema
 kɔmaɔ. Paamaala kɔkpali e-hakuu ɔanaɔ ne eɔaɔ.
 Eɛtɛma nau se eɔli lɔɔ.

Paamaala ne nɔɔyɔ paɔɔɔy hayɔm taa kɔmaɔ.
 Nabeyɛ kiɔɔy le, Paamaala tɛm hayɔm wonau lemm.
 Puwiye ɔɔɔɔ efema lɔɔ, ekraɔ e- hakuu, kalmasɔ ne
 eɔye, eɔe e-hayɔm taa. Tɛta kɔkɔɔ puñandɔy mbu
 yo le, Paamaala tɛm hayɔm wonau lemm.

Ɛ-kancublay dɛke kraɣ ne ɛso tiyɛtiy. Ɛtem sonɣay huu cɔɔɔ, lum kpen ɛ-tɛne yem, ηcɔna ɛ-handala taa kɔyɔ, hide cɛtaa. Sumasi pɛsaa sɛkɔɔ sɛñɔɔ ne siya lum Paamaala handala taa.

Alɔwaatu ndu tu-taa le, wiyau piyalu ñaɔu numɔu se ekɔη Paamaala wayɛ, ɛ-caa tiyine-ɛ. Paamaala lanɣye tɔ, mbu puɣɔɔ yɔ, ɛsuma piya ηga payay-ke se Tuuze yɔ. Ɛtema nau mbu se kɔkɔma ɛ-te yɔ, tɔm wɛɛ, natuyɔ kɔma. Paamaala na kraagbaa se ɛ-maymay ɛ-wayɛ petiyi piya ηga. Toovenim Tuuze kɔma se eheyi-i se ɛñɔɔzi ɛ-tɛ ne ɛɔaη.

Paamaala tem pu-yɔɔ sum. Ɛna kraagbaa se sɔnɔ ɛɛsuu tɛye. Ɛkuyuu sɔnɔ lɔη ne ekpe dɛya ne ɛñɔɔzi e-wondu ne ɛɔaη kɛyakɔ sɔsɔ. Tɔm kuɔumtu ɛnɔwa. Cee ɛɔm sɔsɔ nɔɔyɔ kɔη, pɛdɛɛ pamu-ɛ Teluudɛɛ.

Paamaala lumayzɛye kiti hayɛm taa. Wiyau piyalu Tuuze yɔɔɔɔ tɔm ndu yɔ, ndu cɔuna ɛ-ñuu taa. Paamaala taa ne leleη, sulum caɔay cay dɛu ɛ-yɔɔ. Ɛnay tɔm ndi ndi, ɛle, ndu Tuuze yɔɔɔɔ yɔ, tɔwɛɛ. Paamaala ne tu ɛzi manay-η ne ηnay-m yɔ. Tɔm lu ɛ-nɔɔ taa ɛzi lum luyna tokuu taa ne pikpen yɔ. Ɛyɔɔɔɔɔ etifezi. Tam kuɔum ɛyɔɔɔɔɔ ne etisi e-fezuu ne ɛcaη ɛkra ɛ-cɛɛɛɛ yɔɔ ne ɛɔu ɛ-numɔu ne ekpe.

Paamaala dɔayɛ ɛ-ñuu susuu lum pitasi-ɛ niyɔduu. Ekisi ɛ-wayɛ le, ɛɛnay kpenɣbelay nakɛye, ewolo ɛcay piye yɔɔ tilimiye cɔɔ. Tuuze kɔnɛ wiyau tɔm ndu yɔ, Paamaala tɛsɔɔ natuyɔ. Tuuze tɔm size

wiyau se eheyi-i se egom soso nooyu kay pe-te kom, ele, estaly pe-te kantoo taa, esyuna egeetiye sosoye taa, Teluudae.

Wiyau se peheyi enu Paamaala size paa nooyu eewoki ya, enu Paamaala le, e-deke wiyau tay liu. Wiyau size paa pulsee pipii, puwee se pana enu Paamaala, ne e-suye Teluudae. Tuuze yoodi tom saklye ndu wiyau tulyoodu alwaatu tunc ti-taa ya.

Fenay leeka taa paatemu-u krayu pedena sonzu nasylu dede, dune le size pe-te noo kudumay ngbeye yoo kandlyu nooyu kustu. Pulwee dodo size ewolo ema so ne puco pepimi-i. Sono nundu kay kusu. Njona wiyau palyu yooday taa ya, nray kraagbaa.

Deke wayu le, alakay le, cee ya puyu siyy. Ele, noo kudumay ngbeye yoo kandlyu enu e-te payay se Toomontoo-ny. Peede Paamaala kulnaa ekoo domay de e-yoo. Lala musu tema krau fefefe. Kray dooo

palɔɣni peede pɔkɔɔ ne sɔnɔ mbu yɔ, tɔm nabule yeke epɔzaa edɔ hadaa ne palabi-ɩ keley. Sɔnɔ anɩ dɔdɔ ?

Pinde wɩɩɩ kɩkpa pɩdɩɩfeyɩ, eɩe, epɔzaa ehiy mɩsɩ hadɔsi loɔɔ mbu yɔ, mɩla ne ketɩsɩ paba kɩtalɩ-ɩ ezi kudokiɩ naanɩwa mbu yɔ. Paamaala wɩe ehuɩ e-taa tɔm ndɩ ndɩ, eɩe, kuɔɔmtɩ wɩna tikitiy ne tɩkɔɩ. Pakpakɩɩ-ɩ dɔdɔ se pɩdɩna Teluudɩe. Ðajaa mɩsɩna e-taabusɩ. Paamaala taa ne leleɩ, pɩkɩɩ we ne eehikiy e-dede ?

2. TELUUDΞΞ MAALIKA

TeluudΞΞ, ña se falaa ? Pιτεκε sɔɔɔ dεke paɔay kpeyluu awiya, awumbisi ne kaɔisi sɔsɔsi se paɔay ne pala lɔmayziye agɔma muu yɔɔ, yaa pɔkɔɔ ne panu tɔm ndu tulna Loma titali ne puwΞΞ se awiya unu ne pitalna pε-te eyaa kpeekpe yɔ. TeluudΞΞ tibu εεtaɔy-wε heyyu natuyɔ, pimalnε-wε.

Klyaku nakuyɔ eefen yem. Ðajaa muu eyaa paa dɔoye. TeluudΞΞ maalika layza kpem. Ðede wayi paya-wε ne petii yɔ, mbu mbu panaa yɔ, pifeyi yɔɔdu. Tɔu ηgu le ku-yɔɔ ne Togo ketεeka, kuduyun ñundaa dɔdɔ ketεekasi dεke fetiyina fele fele. Paa anu εsɔma se εjadε layziy, εε, TeluudΞΞ tetu layzitu le, pɔdε eyaa lɔmayzεε.

Tamtɔη yɔɔ yaa komasi yɔɔ, yaa kuduyun yɔɔ eyu εenay fotonaa ? Fotonaa paba, pawalaa kamay feyi, pakpay kuɔumuu ne pɔpɔ tetaa kɔyɔ, eyaa ezi naale yaa naadozo pɔziy pεheni. Klyaku ηgu ki-wiye mbu yɔ, kediyzay tɔpazi dɔpaziye, mbu puɔyɔ yɔ, wiyau weyi εtaɔy fotonaa ɔɔɔ le, pifeyi dεu.

Kaɔε ne kaɔε ne pasuu papazi kediyzay. Wiyau Taakuñadi titalaa le, etiyi Paamaala wayi. Εgɔm nɔɔyɔ kay kɔm. Nɔɔ kuɔumay ηgbeyε taa takayay mayu sɔsɔ kraɔna tɔm ne εɔu pε-εsɔndaa, eyɔɔdaa etifezi, ekitina se :

« Man-caanaa, mbu puyɔɔ maya-mi yɔ, pitidɔɔ caaa. Lina tetu taa ne ukɔɔ itali cune, mbu mbu unay yɔ, puyɔɔdubna mɔ-nɔɔ. Yee Teluudɛɛ edey min pelu pelu yɔ, utli usi se egom weyi dikay-i mus yɔ, eteke eyu ŋɛu.

Toovenim le, "Pizidaa" weyi dɛmɔs-u cee yɔ, enu ne ɔajaa egbaydiyɛ ceyaa rɛfeyi yɔɔdɔs. Lum eekpeŋ pɛ-heku taa. ɔɛ-te "ɔonkila" egeetiye taa cune le, mi-maymay unaa se palabi-dɔ camiyɛ. Mbu puwe dɛ-te cune yɔ, rɛfeyi ageeta lɛena taa.

Sukulinaa sɔsaa yɔ dɔoo dɔ-nɔnɔsi taa, dɔkɔtɔnaa yɔ paa le. Paɔɔ-dɔ habɛ kubana, pɛte pataa aŋway. Toovenim pɔsɔɔli-dɔ camiyɛ dɛ-te cune, lum kpeŋ pɔmpɔnaa taa yem, latiriki min kɔyɔ paa le.

Cee yɔ, ɔa pumɔnaa se dɛwɛli se dɛsɔɔli ɔa-ŋɔsɔdɔ. *Ŋsɔɔlɔs eyu yɔ, ŋŋɛɔ ɛ-egbaytu kela.*

Cee dɔwɔlɔ agɔma ne pana se dajaa le, dɔsɔɔlɔ-lɔ ne dɔmɔsɔ e-nɔɔ taa tɔm dɛu !»

ƐƐƐ ! Paamaala tɔzɔ tɔm ndu e-ɲɔsɔ taa. Ɛtɛma yɔɔɔɔsɔ mbu yɔ le, komonɔɔaa ɔɔ e-nɔɔɔaa ne mbu yɔ se :

« Ɖa-caanaa ne ɔɔ-ɔɔonaa, toovenim, Ɛzɔ dajaa yɔɔɔɔsɔ yɔ, patɔsɔɔ ɔɔ-yɔɔ dɛ-te ɔɔnɛ. Paa le ɲtalɔ sɔnɔ yɔ, dɛ-te egeetiye dɔnɛ yɔ, dɔ-hɔdɛ sɛɣ yem, pɔkɔlɔnɔ dɛ-te Ɗaygbana ɔɔnɛ.

Mbu le, pɔkɛnɔ-dɔ kɔjɛyɔsɔ se ɔa ɔɔɔɔ dɔla ne dɔwɔlɔ se dɔkɛ ɛyaa mba pasɔma tɔm se ɲlabayɛ yɔ, mbu pɔyɔɔ yɔ, pɔɣa ɲga pahay-ke nabuyɔ ne kaasɲ tɔm se ɲlabayɛ yɔ, widjyi paatasɔ-ke hau. Ɖa-caanaa tɔm se paatɔɲ sɔna tɔɔyɔ kutɔm se ɛɲɔɔ lɔm.

Mbu le, pɔtɔmɔna se peheyi-dɔ kiheyɔ mbu Ɛzɔ dɔla ne dɔwɔlɔ ɔɔ-sɔɔlɔm ɛyɔ weyi ɛkɔsɔ e-tɔ tanɔɲ ne ɔanay ɔa-tɔnɛ ɔɔ-yɔɔ yɔ. Ma-caanaa, lɔkuyɔsɔ ɔɔnɛ yɔ, tɔm kɔɔɔmɔtɔ ɛwɛɛ mɔ-ɲɔɲ taa ! Cee dɔmɔsɔ ɛɔɔm sɔsɔ, ɔa-tɔnɛ dajaa maymay ɛgbayɔ sɔsɔ.

Mbu le, iwokuu yɔ, ihɛyi mɔ-ɛyaa camɔyɛ se cee pɔtaakazɔ hay yaa pɔsɔ dɔɣa nakɛyɛ taa ! lɔkɔɲ mɔ-tɔnɛ payɔ ne dɔmɔ ɛɔɔm ɛnɔ pɔɔɔsɔ camɔyɛ ne ɛgbema e-te le, ɛsa se ɛkɔma dɛ-te ɔɔnɛ le, ɛna nabuyɔ !

Ɖajaa taa ɛlaba leleɲ pɔɲɲ kɔyɔ, ɛpɔzaa se ɛlabɔ-dɔ kɔjɔ sɔsɔ nakuyɔ mbu pɔyɔɔ yɔ, pɔɣa ɛsɔma ɲlabayɛ labu yɔ, patasɔ ke-nesi taa dɔsɔsɔ. Cee pɔtaasay ɛyɔ ! Evebiya, pɛlaa, aɛyaa, halaa ne abalaa, pɔkɔɔ pusu Ɛzɔ lɔm yɔ ! Kpajay payaa, azaza

tunaa, kɔndɔnaa nɛ so ana a-tɩnɛ akɔɔ ! Koosi maɖaa, hiɩɩ nɛ nɔndɔŋ huɩɩyaa, agenda yayaa, pɩtaakazi nɔɔyɔ ! Wiyau weyi lɛ, ɛ nɛ ɛ-tɛ awɩmpɩɩɩ, ɛ-sabaabɩnaa !

Lɛɛlɛyɔ, natuyɔ fɛyɩ se maatasɩ-mɩ heyuu, mɩ-cɔɔ tɔm kazaa. Cee kɔɔnɔɔ kalɩmaɩ kiikou lɛ, lɔɔɖɛ sɔsɔna talaa nɛ akpay mɩ-tɩnɛ payɩ. »

Komonɖaa yɔɔɔ mɩɩ nɛ ɛtɛ lɛ, ɛyaa kpay numɔɔ pekpeŋ, ɛlɛ, ekitina se :

« Wiyau Taakuñadi wɛ le ? Lyaa-ɩ ! »

Taakuñadi talaa lɛ, komonɖaa se :

« Wiyau Taakuñadi, maatasɩy-ŋ heyuu kiheyu se cee mataana-ŋ cɩnɛ nɛ maanay Paamaala, ñɛ-tɛ suye maɖɔ kpendigbem ɛnu yɔ. Yee ɛfɛyɩ taacazi kɔm, ɛlɛ, puɖɔɔ-ŋ ɖɔɖɔ. Pu-tɔɩɩ se cee ŋsuɩ nɛ ŋɩɩ nɛ ña nɛ ɩ ɩtalɩ cɩnɛ. Wiye taa kalaba cɩnɛ pɩtɩla, puwiye pɩlaba-m camɩyɛ pɩɩɩfɛyɩ. Wolo lɛ !

Taŋ Taamɛɩ ñowokuu yɔ, cee mana-ŋ, ña nɛ ñɛ-tɛ halɩɩyɔ nɔɔɔaa ɛɛɖɩkɩyɩ ɛnu, ŋga payay-ke se Mawayɩɩɩɩ yɔ, ɛzɩ mana-ke ɖɔɖɔ. Cee ŋkɔma ñɛ-ɖeke cɩnɛ, mana-ŋ pɩɩlaki. Cee puwɛɛ se ɖɛ-ɛgɔm ɛnu kɔ-nɔɔɔaa.

Pɩyɔ ŋga kaakuluu kɔ-nɔɔɔaa nɛ nɔɔyɔ sɔsɩ. Nɔɔyɔ ɛɛɔŋna-ke nɛ eyele ndaatu libu. Paa ɛgɔm ɛtataa kɔ-nɔɔ puɩyɔ yɔ, ma-maymay maasɔɩ kɔ-yɔɔ. Ltaasɔɔ se puɖɔma camɩyɛ ɖɛyɩ ɖɛyɩ kɔyɔ ɖajaa laki-ɖɔ kuɩɩ ɛzɩ ɖɩndɩ ɛ-ɛɩyɛ nawa yɔ. »

Paamaala tɔzɩ tɔm ndu tɩ-tɩnɛ payɩ. ɛkuyɩ hayɩm taa ɛtalɩ ɖɩyɔ lɛ, pekɛɔɩ-tɩ tɩ-tɩnɛ piye piye.

Paamaala kiwelesaa ne enu ne e-nungbaan ne e-taa su kyalaa. Teluudɛ tibu ketune-ɛ piduɛyi. Dom ñaadou nooyu se cee le, eɛɛɛɛɛ ne ekuyi loŋ ne eɛɛɛ. Ele, toovenim, mbu plaba puwiye yɔ, pɛɛɛɛ cikpem.

Kidiyazɔ tɛma le, payaa awiya ne pa-wayi tɛngɛyaa pasuna-we paha-we lum. Pɔ-nɔsi malaa. Paa dooye payaɔ-we ne peheyi-we tɔm pɛɛ le, pañni mbu paniydina pa-lanɛ ne pataasɔ tɔm ndu peheyi-we yɔ ti-yɔɔ. Patalɔ dɛsi le, pakpa doŋ le ne poholi pɛ-tɛ eyaa yɔɔ, peliti-we ne esa.

Patɛyɔɔ ne mba paawoki yɔ, pawuli paba esa taa nee. Kyaku ŋu caɔɔɔ dɛɛɛ pazu yɔ, petikizi peheyi se pikpendina kudɔndinaa, pɛɛɛɛɛ mbu yɔ, paanay weyi yɔ, ele laba wiyau tɛ kraŋnaŋ ñtu kundɔ. Awiya yɔɔɔɔɔ ne pɛɛ le, piha sabaabinaa numɔ keɛ ne pasuu dɛsi taa ne poholuu ne eyaa ne papayɛɛ eyaa esa taa nee.

Ŋɔɔnaa yɔ, tɔm ndu pɔkɔma eyaa heyuu yɔ, pɛɛɛɛɛ ndu wɛɛna paba, ele, fulisinaa lakasi maymay kɛɛɛɛɛ eyaa laŋa. Piya ajama mba patatli nabuyu yɔ, pɛ-dɛke pikay kasuu. Awiya ne pa-wayi mba kɔŋ ne pɔɔɔɔɔɔ le, pikɛɛɛɛna-we, pohoo nɔsi ne kɔjɔsi suu. Pataameyi yɔ, yaate cee pa-caanaa ne po-doona pɛɛɛɛ le, piha-we waɛ le, ne peleyiɛ ne palaki aleywendu.

Puwiye paha awiya lum mbu pɛɛ le, pamɛɛɛ dɛama. Taakuñadi ne Taameɛɛ pakpaɔ pa-numɔɔ pɛkɛ pɛ-tɛ. Yele sulum caɔɔɔ ŋga paha-we yɔ kaka tɔm ; esɛndaa ndu kayna doŋ labu... Patalɔ pɛ-tɛ

haɗaa taa le, paa weyi le, esima numɔɔ ɲɔ ɛɛtɪ ɲe
ε-ɛyaa mɔnɪ-ɪ tɔm tobi yɔ. Wiyau Taakuñadi le,
ɛfɛyɪ kañatu, ε ɲe ɛyaa panɪɣna ɗama camɪyɛ.

Sɔnɔ ɛjadɛ ndɪ payay-ɗɪ se Ɖɛyɔɔpɛwɛɛ yɔ,
ɗɪ-tɛ tetu ñusɔɔ kɔɲna yɔ. Manɪɣ pɔtɔɲ se
ɛgbayɗɪyɛ sɔsɔyɛ naɗɪyɛ wɛ Ɖajaa ɲe ɛgɔm ɛnu
pɛ-hɛku taa. Abalu ɛnu pɔwɛɛ se pamɔ-ɪ ɗɛu ɲe
ɛɗɛɛ ekpɛ ɛtali ɛ-tɛ le, ɛsa camɪyɛ ɲe ɛpɪzi ɲe ekisi
ε-ɛsa ɲe ɗɔ-yɔɔ ɲe paapɪkɪlɪ wɛ yɔ, eetiɪyina-ɗɔ
pɔɔyɔɔ naɗɛyɛ ɲe pɪwazi-ɗɔ sukuli kuduyɔɲ yaa
ɗɔkɔtɔnaa kuduyɔɲ mau taa.

Ɛle, sɔnɔ taa le, hayɪm ɛsɔ ñɪtu yɔ, pɪtɪkɪlɪ.
Nɔɔyɔ tatɪna ɛ-tɪ, kifema ɲe ndu tɪkɔma le, tutu le.
Kɪyaku nakuyɔ ɛɛkɪlɪɣ lɛɛku. Paa ɗooyɛ le, pacalɪɣ
na se : sɔnɔɔ sɔnɔ. Pɛheyɪɣ-mɪ se mbu pɪkay labu
yɔ, pu-wayɪ fɛyɪ. Pɪɪɪɪ-ɲ ɲe ɲmɔ ! Cɛɛ kifɛɲ le,
kudɔmtu ndu se : ɗɛɗɛ wayɪ ɪtɪna nabuyɔ, sɔnɔ yɔ
pɪyɔ sɪɲɲ ! Paatɔma se pɪyɔ ɲñɪ, paatɔma se pɪyɔ
sɔsɔ, pɪ-tɪnɛ mbu yɔ, pɪtɛɲna Teluudɛɛ tibu.

3. PĪKĪLL TAAKUÑADI

Taakuñadi ñuu taa pisidiy yem. Lumayzee ana a-tune, asuu ne aly, naqlye tke kibandε. Lumayzee kil Taakuñadi, etana cece tu weyi eli ε-yoo yem tuka yo, ññu feyi efeyay-ι. Cece tu maba kaŋgalaŋ ne Taakuñadi ña kpekpeyi se ewoki tobu loo taa. Piyε naqlyε yabina ε-ñuu.

E-liu weε se ekpe lεεεε, εε, puasaŋ-ι se etali dlyε loŋ, mbu puycō yo, etatucōlida ε-ñuu taa tom ndu ewoki heyuu ε-te mba yo. Taakuñadi tke soŋo eyu, εsuma ε-te eyaa yo. εsuma mbu se widiyi petikizina-ι natuyu. Etεm nau se eyay-we ne pōcōo

le, panay pa-maymay se wiyau Taakuñadu
εεμεσιγ-we natuyv, yv panay ε-pudvdiye.

Nindiyuu siη e-wondu ezi wondu ndv tuisiηv
dvdv ti-nindiyuu yv. Eie, eyv kvdvm tm lakne-ι
pudvdiye, Paamaala, Paamaala kvdvm. Alwaatu
tve ewena teye. Elaki-ι ezima ne eyele
ε-hayvm ne ekpe dya ne cee ewolo ema e-suye ?
Pitatisinda kyaku yv, elna Teluudεε ne ekv.

4. PAAMAALA HƆU

Enu Taakuñadi, enaa se Paamaala wena toovenim. Enu yɔ weewee tu pa-caa cɔɔ. Pɛkpendi eyaa hiu kubangɔ ne eyɔ kudum pa-caa cɔɔ : abalaa naale ne halbiya naku. Abalaa naale mba pa-taa le, Paamaala yɔ cikpelu. E-dalu ñazu ñtu, nɔɔyɔ eɛnaɔ se le eɛ wena. Nabuyɔ taa panwa se ewe maalika susɔɔ ŋga payay-ke se "Mandalymana" yɔ ka-taa ne eɔɔ ne etaj. Efeyina tumlye. Eɛɛɛ tɛgbayɔ tem, suu deke pikazi-l.

Pɛtasuna eɛ ñlndu deke... Pɔ-kɔɔ sɔɔ deke hiyna abalu kubanɔ ne ewali. Piyele halbiya lalaa yɔ, hɔsi deke pɛwɛɛ paɔɔ-wɛ ne peyeki-wɛ. Nabuyɔ taa yɔ, paasɛɛ piya caanaa. Pa-tɛne mbu yɔ, pɛkpeylaa pɛwɛɛ pɔ-cɔɔ cɔɔ, ŋɔ eɛ kpadɛyaa pɛɛɛɛɛ, e-deke eɛɛɛɛ etasi pɛyɔ krayɔ.

E-halaa naale mba palɛɛ-l piya nzi yɔ, paba kpadɛyaa dɔdɔ. Piyele le, halbiya naale ñatatuñɔɔɔ hɛla. Pa-naale pa-dalu Paamaala krayɔ eɔɔ sukuli taa. Paamaala kudum enu eɛɛɛɛɛ e-tɛ pazi pazi ne pa-tɛne pehiykiɔ ne pakpazɛ.

Eɔ ñalaba eɛɛɛ eɛɛɛ, eɛɛɛ Paamaala pa-taa se eke suye maɔɔ kpendigbem. Pɛɛɛɛɛ le pazi le, se payaa Paamaala, eɛ eɛɛɛ le, se pañɛɛ Paamaala, mbu pɛyɔ yɔ, efeyɛ yɔ, sɔɔɛɛ kɛɛɛ. Pɛɛɛɛ-ŋ pɛɛɛɛ-ŋ. Pɛɛɛɛ-ŋ pɛyɔ-ŋ kaay yɔɔ, pɛɛɛɛ

ησικι, ña-mayυ ma-η ne eheyi-η se ητωο κυñωη ηγυ
yω, ηγυ ητωκι ne κiyaku ηγυ εεya-η ιε, puwiye ιε,
ηhezaa keie.

Paamaala wiy ne ε-mayυ. E-neη pεie Pañali yω,
dεde wayι ρωδωna εie ne "Agege" ne etali. Etali
mbυ yω, yeie pιsav tιnay taa. Paamaala kuδom ενυ
ε-sυυtu. Eie, paaheyi-i se etaawolo "Agege," se
e-δoo kpadιyaa yω, εcay ne εsιne-ι tomιye ne pacali
akpadιyaa mba. Pañali tιnιι, εκυιι ne εδυ tιypeyisi
ιεεsι taa ne pεdεε.

Sωω Pañali kuδom ενυ εκωma etali ne
εzιtayιm cωω, yeie kijiywa yaa ιyυυ. E-δoo
ñamuzaa pιdεε-ι epιsι yυιm. Paamaala ιιde tke
kιbandε. E-dεke ekonuuna ne eyaki. Aayι !

Taakuñadi dωmna ιmayzεε ana εκωω etali ε-τε.
Paamaala tom ιε, ε-maymay εna se etiyiy payaa-ι yω,
εκωη eekiziy, εie, pυwεε se εκpay-ι ιωη yωω ιωη yωω.

Paamaala feyι εzι piya ιεεsι yω, εfeyι εzι
ιεieεεyω piya nzi siisey eyaa ne sιñηη sωsaa yω, piya
nzi payay-sι ne pιsεy kav yω. Paamaala nιy sωsaa
nωsι taa tom. Paa tom εwιzι-ι pικιιι εzιma yω, ετωκι
ε-νωω, εsω ε-ñυυ, εεyωωdυυ natyυ, eecosuu pala
pala εzι piya ma-ñυυ taa wιlaa waa yω. Paamaala
εieυ sυsω tom ne nimay wayι. Ewena sωsaa hωye.
Esiima mbυ εia ne etaadυ eyυ sωsω dιwιzιye yω.

Pa-haδaa taa pιtikazi eyυ se εtιsωoιι Paamaala.
Halaa mba pωsωoιι se pε-pεlaa εwalι-ι yω, pakιιιna.
Oh ! Ebe ! Ebe ! Eyalι ιε ! Eie, pιtikazi nωyυ se
eewiy Paamaala. Eyυ kuδom wεε εcωηna dιya
kpeekpe yωω ? Kuδom ενυ dωdω pacιηγιιι ne

petiyiḡ paa le. Ðasi fayu naa, kraakpa keḡuu naa, yaa ebe deḡe paanaḡ Paamaala ?

Enu wiyau Taakuñadi, pusaḡ deḡe se eyeli-i, mbu puḡḡo ḡo, e-taabalu Taameli kpenḡuu e-te ḡo, eyaḡ deḡe peḡe weyi payaḡ-u se Mawayirewee ḡo. Peḡe enu eteu wonda pidufeyi. Enu Taakuñadi le, etike soḡo eyu. E-hoye puwa. Ðoo ana wiyau Taakuñadi tukriti esye. Awiya tne krema le, pa-taa noḡyḡ toḡoo. Paa weyi le, eheyi e-eyaa ndu komonḡaa heyi-we ḡo. Pe-eyaa mune-we tom.

Ḥḡonaa ḡo, ḡtoḡ se ciḡgaayi soḡo nakuyḡ wee. Payaa tne ñḡozi pa-ti, pataa pa-nanḡbanzi kraḡñḡga wababa, poñḡozi toḡ ne koḡasi, pataa nuḡzuḡ kpekpenim.

Piyele ne hisi yayaa, noḡdoḡ huliyaa ne agande yeyaa ḡo, paba luuzi pa-taḡnaa taa kalihundu ne pataa nim. Cimus payaa ñḡozi pa-agbanjama. Pɛlaa ne aseya pata ayaba deḡe pɛseyi se noḡyḡ etaadḡ soḡo dɛwɛziye.

Piyele ne evebiya ne pɛlaa ḡo, weyi efeyina kanjika le, eñlu pɛdɛye yaa paabaa. Akpadɛyaa ñasaḡ deḡe ne pasu. Weyi eenaḡ deḡe le, eñlu paayḡu yaa dooka ne esu. Soziḡ ñeyina kotonḡa yem femm. Teḡ etefe weyi le, e-deke eekayna nau mbu pikay labu ḡo. Paamaala ḡo, paatema e-ḡo sim, paaheyiḡ-i tom nabule.

Kraḡ alwaatu ndu wiyau pɛyalu koma eheyi-i tom ne ekuyi tɛye ne ekpe dɛya, ne ḡḡo ḡsuna alwaatu ndu etalu wiyau kijaḡ taa ḡo, Paamaala tema sim mbu ekay labu ḡo. Paaheyiḡ sona toḡyḡ

kiheyu se ñɔɔ lum. Etuwe pi-taa ewee. Eelaba ezuma, ela ezuma, mbu ne mbu yo, eteziy e-ti ñɔɔzuu ne ewolo ewuli eyaa se yee Eso etaha-t ñum yo, eha-t suye mabu. Eso eehay nabule.

Paamaala suma mbu se cee pataluu Teluudde yo, eyaa tine esa kpezily le, e-yɔɔ apani kpi. Aacay se ena Paamaala suye ? Evebiya ne pelaa pikpendina sosaa mba pakuyaa ne pana so maɗaa taa maɗaa yo, pamaymay pewesiy eyaa se pana Paamaala, suye maɗu kpendegbem. Sosaa niy e-suye mabu ne putɔzuu-we ɗoo paaweu piya ne panly yo.

5. PAAMAALA ÑŌŌZUSU E-TI

Ŋŋŋnaa yŋ, ɔŋŋŋ ɔɔɔɔ yŋ, so maɔaa kɔkɔlaa tɔtasi wɛɔ. Ɖeɔe ɛɛɛɛ ɔɔɔɔ Paamaala yem sɛɛ. Sɔsaa yaku ñŋŋ nɛ ɔɔɔɔ ɛsɔ nɛ ɔɔɔɔ ɔɔ-cɔɔŋnaa. Toovenim hadetɔnaa wɛɛ. Panɔ sɔsaa atɔma nɛ ɔɔɔɔ ɔa-haɔaa taa suye maɔɔ ɛzi ɔŋŋŋ ɔɔɔɔ ɔɔnaa ɛ. Halaɔ cɛkɔ ɔɔya nɛ ɔɔɔɔ se ɔwolo panɔ Paamaala suye mabɔ.

Paamaala ɛ, ɔŋŋŋ ɛɛɛɛɛ-i kiheyu, ɛna se ɔɔya yeba aɛɛɛ se ɔwolo panɔ e-suye mabɔ. Pɛɛɛ

ɔɔɔɔ ɛmaɔzaa se yŋ, kɔyaku tɛma sɔɔɔ ɛ kɔsɔba. Mbɔ labɔna nɛ ɛkɔyɔ wiyau tɛ nɛ ɛkpe ɛ, ɛsɔɔ e-wondu ñŋŋŋŋŋ yŋ.

Ջնս նիմաստ կիֆաստ, զճայնս Է-սյե կրաս Կամլե, ԷԿԵՄԼՏ-ճԼ րԻԿԵՄԼ. ՋԿա նիմ կԼԵԵՄ ՆԷ ԷԿա սյե ԿՈՆԿ ՏԷ րԻԿաԿԼԼ ԿԵՅՍՍ ՆԷ րԻԿա. րԻԵԵԻ ՆԷ ճայ. Է-սյե ճայ Կա ԼԷ, ՆաԿՍՅՍ ՎԷԷ, կԻ-ԿՈՄ ԿԷԴԻՆԷ-Լ րԻԴԼԲԵՄԼ.

րասայ-ԿՍ Կամլե, րԻԷ ԼԷ, րԻԿԷ ԿԻՅ ԿԼԵՅՅՍ, ԿԼԵ ԿԵՄԼՅ ԿԻԷ ԿԼԵԷ ՅՄՅ.ՋճճԿՍՍ-ԿՍ ԼԷ, ԿՍՍՍ Է-ՆԵՏԻ Կա

Կամլե. ՋԵԵԿԼ րԻԼԼԿ Է-ՆԵՏԻ Կա. Ճաս ղյս ԷՂԼՆաա, ԷԿրայ-ԿՍ ԷՂաԼԿՍ Կամլե ԿԻճԻ ԿԻճԻ, ԿՍՍԼՍԵԵ րօյԻ.

Է-ԿՈԿՈՆաա յԵԵ ԷԿայ-ՎԷ ՏՍՍ ՅՈՒ, ԷԿԵԵԵ-ՎԷ ՏԵԵ. ՋԷՅՅԼՍՍ ԵԿաԿրօ ԿՍԽՍԼՍԵԵ ղյս Է-ճաԼՍ ԿԼԵԵԼԼ ՆԷ ԿՈՕԿՈՕԷԷ ՅՈՒ. րԻԵԼԷ ՆԷ ԷԿրայ աԵԻԵԵ ԿՈԿՈ յԵՅՅՍԵՅՅՅՍ ղյս րԻՆայ ԼԷԷԿա րաԵԵԼ Է-սյե յաԵՍ ՅՈՒ ՅՈՒ ՆԷ ԷՍՍՍ ԿՍ-ՅՈՒ Վաաա. ԿԻ-ՆԵՏԻ ՎաԼա Կամլե, ԷԵԵԿԼ սյե ՏՈՂԵԵՅ ԷԷԿԼԼԿ-Լ.

Piyele le, etema nau mbu ekay krayu se ekendi e-ñuu ya ya. Ekpakly e-cozo Samay krem ne epa. Eslye sey le, ngu epa ne esiy ku-ñuu taa kpeluu huuuu. Eslye esewa, Paamaala emaki suye yem, etuu kelay ne e-noo, kaka wee dodo.

Awumbu Taamelu te ñuma ñañoozi pa-ti ne pañan kidanguu. E-te peede kondonaa ne krajay payaa wee. E-te dodo Mawayirewee, pele mo-noo taa edulyky wee. Mawayirewee suma mbu se koowa mabu ne wundu teu taa le, pele nooyu feyu e-wayi. Halaa akpadyaa kriyyiy-ke.

Pakuyaa dodo peletu ne pooko pala halaa patatunada ween kalyyu nooyu ezi Mawayirewee ya. Eteu pudey-i. Kaakuluu ko-noo taa ne pikazi eyu se etaly ne ewelisi. Mawayirewee luv e-ñuu ne wayi, etemi-ku nesi, edu esa kpi piyele ekuli e-noo eyele ne tom ly ne pikpen ezi tun kpenuu ne ñylym ñanay wele wele ya.

Pikpenduna eyaa soosaa pohoo po-nosi ne peyele. Putozuu halaa akpadyaa dooo caanuu, plabi-we lelen ne pakpazi kpañan ne esa. Mawayirewee noo taa tom su pa-nandu ezi niñkay suu eyu ne pitaly mooye ya.

Piyebay le pakusuu pa-hazasi, sisi ne moo moo ezi dasi kwisi. Wundu ekeduna nooyu ya, ele haa noo se etisiy le, heyyi ! Eyebi todoma le krisi, rifeyi ezi nooyu esosi ne wonga.

Pl-tine mbu ya, Mawayirewee suma payi. Esuma dodo se cee eewoki ya, e-wiyau tolaa. Eno

e-dēke ε-maymay yɔɔ lɛ, po-kotoŋa hiɔɔ kyɔ
esɔdaa. Yɔ, εbe laki ne ekizi se eewoki ?

Mawayirɛwɛ tɛkɛ pɛlɛ weyi elaki yem yem yɔ.
Enɔy sɔsaa nɔsi taa tɔm. Mbu yebina ne ɛŋɔɔzi ε-ti
ne ɛɔŋ ɛzi ε-tɛ mba lalaa yɔ. Ɖɔɔti mandɔŋ toko
ŋɔ cee esuu yɔ ciɔ ciɔ ne epuzi kanay yɔɔ.
Kɛtɛka ŋga etɛŋ ε-ŋɔɔ yɔ, kaka wɛ koozay taa.

Kiyaku sɔsɔɔ ŋɔ kɔtalaa. Tɛu fema paa anɔ.
Ɖɔm nɔɔyɔ ɛɛlɔna ɛjadɛ naɔlyɛ ne ɛtalɔ yɔ,
ε-maymay ɛna ne ε-ɛsa, paaheyiy-i kiheyu se
nabuyɔ laki. Yɔlɔm ɛɛnay kɔyɔ, enɔy ne ε-nɔŋbanɔ.
Tandam ɛenɔy, ɛɛ nay ne ε-ɛɛ.

Kaakalɔsi pɛɔiy yem siyaki si-ti ne tɛtu, pɔwɛ
ɛzi Ɖɔ nɔɔyɔ kakuyɔɔsi si-nɔŋbanɔzi yɔɔ yem
kpaka ne siɔtalɔ pɛɛɔ ne siɔna ne si-ɛɛɛ. Paa mbu,
si-taa lɛɛsi kalɔy siɔtalɔ pɛɛɔ. Toovenim tanɔŋ ŋɔ
ɛyaa kɔlɛyɔ kalɔmanɔ fem. Mansay mutɔ waa tɛm miŋ
ɔɔzɔu mɔzasi taa pɔɔɔ kalɔmanɔ koo. Monbuu tɛŋ
tɛma suu tokɔŋ taa tɛŋ.

Lalaa cay ŋŋɔsi sɔsasi paɔɔ tɛɛ. Paa mba lɛ,
pɛtɛma kpɛyluu pɛ-ɔɔɔ. Pɔtɛkɛ sɔnɔ paɔɔy-wɛ kpay
ɔ se powolo Teluudɛɛ. Patɔheyiy-wɛ mbu se palɔ
lɔŋ, ɛɛ, ŋɔnɔna yɔ, wɔsi kɔŋ sukpa lɔɔɔlyɛ tɔkɔnda.
Mba lɛ, pɔtɔna-wɛ, paa ɔooyɛ palɔy lɔŋ mbu.

Sɔnɔ ɔɔɔ pɛlɛyɔ tɛu fem. Patɔɔɔ pɔnay lɛka
tɔm, tɔwɛ pa-ŋɔŋ taa. Puwiye pɛkpɛyla mbu ne
pɔsɔy pa-taa lalaa ɔlɔsi, paba tɔtɛnda po-wondu
kpayɔ. Lɔɔɔ talɔ wiyɔv tɛ kaday taa lɛ, palɔ pa-ɔlɔsi
pɛsɛy kɔm yɔɔ.

Sɔsaa tɔm se : *Maatema nav payna haɖkegbenga*. Kalumanɔ tatɔsumda kou le, pɛtɛma tɔŋ yɔɔ cɔɔ kɔɔɔ kɔɔɔ. Haɖɔfɛyɛ se peyelina-ɛ, tɛyɛ ahowa se pɛtaaco, medekede se pɛkɛɛ ne eɛ, sumcɛɛɛwaa se pɛtaadɔyɛ-wɛ. Ŋɔɔna ɛsɔdaa, ajalɛkɔkɔnaa pɛ canzi powoki waa, pawɛɛmɛ poyi poyi. Ŋna pɔwɛ ezi sɔɔjanaa suu tokonaa kuhɛɛmaa ne pacaki kraŋnaŋ yɔɔ yɔ. Hɔɔhɔɔwaa tɔŋgɔɔ wayɛ ezi agenda huɛyaa yɔ. Weyi ɛtana yɔ, e-deke eetisiyɛna. Nabuyɔ kay labu, loɔɔɛ kɔm naale.

6. TELUUDΞΞ ΘΞΥ TALAA

Wiyε pɔtɔkɔɔ nɔɔ kɔdɔmɔy ɲgbeyε tε cɪŋgaayɪ lε, lɔɔdɪyε kɔdɔmdɪyε kaakɔmna nε dɪkpaɲ εyaa. Sɔnɔ ɲɪndɔ kulaa... Komonɔɔaa tεε tɔ tɪkɔɔ, εlε, eyebina lɔɔdε sayaa tɔm. Lεlɔ kpakɪɲ Taakuɲadi nε ε-εyaa. Εyaa naale cakɪna nɔɔ : wiyau nε Paamaala. Lεlɔ ɲakpakɪɲ Taamεlɪ nε ε-εyaa. Θɪnε lε, wiyau Taamεlɪ nε Mawayɪrεwεε pacakɪna nɔɔ.

Εyaa naale waa mba, nɔɔyɔ εtaamɔɔzɪnɪ-wε ! Pε-dεke patalɪ Teluudεε lε, dɔm nɪwa lε. Εεε ! Εyaa

naale waa mba, pasuma mbɔ, pana mbɔ se pa-naale pa-ɲɔɲ taa pɪtɪnε pɪcaɲ ; pana mbɔ. Pε-tε εyaa sɪɲɪɲ-wε εzɪ εvalaa waɔaa yɔ.

Ρε-γῶ πα ανι λε, εσαγ σε εταλι φεευ τaa. Εβαλαa waḡu εεγῶḡḡḡ. Ε-taabalaa paγ ne pakunduu, εnu patay liu. Εnu Paamaala sῶḡ kiyaku kune λε, εnu λε εβαλαa waḡu.

Εnu ε-τε mba wokina φεευ τaa. Εβαλαa waḡu εετῶκι caaa. Lalaa τῶκι ne ρῶḡḡḡ, peleyiyiγ, pamaki ḡama, natuyu tuna-we, ḡῶyuy εεεḡḡḡḡa pe-ḡeḡe, paawaziy ḡῶyuy nabuyy, ḡῶyuy εεταγ-we liu, pa-lanḡa εετῶ, ρῶḡḡḡ yem. Εβαλαa waḡu eeḡḡḡ, τῶḡḡḡḡ εεεεε ε-ḡῶ. Ε-lanḡḡḡ we mau τaa. Εḡḡḡ mby se εnu kotonḡa tḡḡe tay liu.

Υῶ, mby εελα ne ρῶtaalabi-we γῶḡḡ γῶ, pi-ḡeke ρῶ-tῶm εμαγziy. Εḡḡḡ mby se awiye leeḡe γῶ ε nu weyi pakay ḡama krau γῶ, εε eeḡḡḡ ḡḡḡḡ. Paamaala sḡma mby se petikuu Teluudee γῶ, ajeyε kpeekpe kpeziy εεε papamḡḡḡ-ḡ. Mby etiḡḡḡḡ γῶ, εiy ρῶ-γῶḡ peeḡe, ndu εḡḡḡḡḡḡ tu γῶ, εiy tu-γῶḡ.

Ewokuu Teluudee γῶ, εḡḡḡ tῶm paazi. Kotonzi leeεḡḡ τaa so maḡḡḡa keḡḡḡ-ḡ tῶm. Ρῶwee se εwabi-we εzi εḡḡḡwakuu-we γῶ. Εnu Paamaala, εḡḡḡḡ se Εεε εεḡḡḡ tῶm nabule, εφeyḡḡḡa ρiyu, etiwolo sukuli, εεεḡḡ takayay, εε, εεsḡma suye maby, ρḡḡḡḡ-ḡ mby layḡe.

Peeḡe ρῶwee se εwḡḡḡ e-ḡḡḡ. Paamaala we lῶḡḡḡḡḡ taa, εε, ε-kalayzay feyḡḡ lῶḡḡḡḡḡ taa. Εwee εμαγziy εεteḡḡ. Lῶḡḡḡḡḡ kusuu muzuu tiy tiy tiy ne ḡiwoki, Paamaala feyḡḡ ρῶ-ḡḡḡ lῶḡḡḡḡḡ taa. Paamaala we ḡḡḡḡ ḡḡḡḡ. Ε-lḡḡḡḡḡḡ su ε-ḡḡḡḡḡ taa ρḡḡḡḡḡ lῶḡḡḡḡḡ ndḡ εσαγ ḡḡ-τaa γῶ.

Տաամաչու սուե ? Fenay kudu may dawa le poquwa ya, eyaa nabeye tema agoza, lalaa pazi alula. Enu Paamaala somdo rinay e-wayi. Kuhnomye kilu-l talu. Wiye wiye yoo pepima e-neh. Pewe lay labu yoo, kputan naale tem etidoki hakuu ne ena. Ely le, rimayne-l tyaa numan tyhu. Nogyu tiwili ne esee-l. E-te kotoja yoo mba deke komna ne pesee-l.

Enu Paamaala esuma mbu se ajamaa deke nayna dama kuhomye. Paamaala, eyaa pudodye nayu, enu putalna sono ne nogyu eewiliy e-yoo ? Kputan naale yo paya-l ewolo ema so nmtu nogyu di-pinde, size ele kena "Kpodiye" wendu yeyyu sono.

Putisina e-deke, e-dan Mawayirewee doo nasikay kisibu, patyete ele se esona e-doo yoo. Sono, e ne e-dan kuduma mba yo.

Imayza dudo yo, puwe ezi nabuyu we enu Paamaala e-wayi. Puteke mbu, ebe laba ne e-te kotoja yoo le, enu suye madu kpendigbem ?

7. PAAMAALA NE MAWAYIPEWEE

Enu pañaligña paa le, haqaa lalaa taa le, e-daj ñekena kraṅgbaḍe yoo sumay, pele mawayifeyi, pɔɔ mɔ-yoo lum ne pɔñoo, pele maacay tɔm, pelaa taa pele, pele menfeyi nabuyu eelaki. Pali le qama yoo pa-naale ?

Enu Paamaala e ne e-daj le, ebe pekema ? E ne e-daj Mawayipewee le, pali le qama yoo ? Eie qɔqɔ e-qoo keyo sikay kraagbaa leze. Enu Paamaala enu ceɣigña e-ti ne ecɔḡna e-daj Mawayipewee ne e-qoo pɔ-yoo, tasu kuñɔḡ tɔm keyo. Kuñɔḡ leeku tasu leeku yoo.

Ciḡaayi waa ezunɔ labina ne pakati qama ne eḡbaydiyɛ suu pe-heku taa. Pucukuu le le, puwee se pa-naale pewee peede. Komonqaa tiyiy Taakuñadu wayi se ekona e-suye maḡu Paamaala le, puwee qɔqɔ se etiyi Taameli wayi ne eie kona e-te pele Mawayipewee ne eia e-noo taa ne pi-tine pikpendi puusu kumm ne ciḡaayi qɔ camlyɛ deyɪ deyɪ. Lɔɔdiyɛ kudumdiyɛ eekomna yo, pa-naale pewey noo. Teluudee tibu ne krau yebina ne pɔkoo patili qama qeu ne eḡbaydiyɛ suu pe-heku taa picɛyi.

Enu Paamaala etozuu se e-tumlyɛ qine qi-taa ehɪy pele ne eqanu, ekoo ewolo pele enu e-te etili e-qoo. Mbu pa-naale pasuma labu yo, mbu Eso ha-we, pu-yoo pasuma qama ne sɔno pe-ḡḡbeyɛ ceɣi ne pɔsɔɔli qama.

Toovenim paa anɩ ɩɛ, ɛ-hakuu nɔɔ taa ɛtɔki. ɛnu ɩɛ, suye mabu yɔɔ ehiy pɛɛ kibanu ɛnɛ yɔ. Kɩbam, ŋɔɔnaa keyɔ, ŋnay se Mawayɩpɛwɛɛ dɛwa. Pɩteke wendu teu dɛke pɩha-ɩ, pɩha-ɩ dɔdɔ dɛu. ɛtuuzi pɛɛ ɛ-tɛ. Ewebiya tɩnɛ sɩki ɛ-yɔɔ sɩm. E-tomnay dɛwa dɔdɔ ɛzi ɛ-nzulɩmɩyɛ nɔɔ taa dɛu yɔ. ɛnu Paamaala, ɛnu dɔdɔ ɛtɩkɛ ɛyɩ kɛɛjɛ kɛɛjɛ. ɛtuuzi ewebu ɛ-tɛ. Pɛlaa sakɩyɛ nay-ɩ nɛ peliki ɩm. Palɩ dɛama yɔɔ kulɩ, pamayna dɛama.

ɩmɛyɛɛ kulɩ Paamaala, ɩɔdɩyɛ kɔɔ dɩtalɩ tɛtu sɔsɔtu taa ɛtana se patalaa. ɩɔdɩyɛ sayɩ kpanɩ ɔki nɛ Paamaala ɩmɛyɛɛ kiti ɛ-yɔɔ. Ekuli ɛ-ɛsa ɩɛ, pikiti pulabi-ɩ ɛzi ɛdɔzuu yɔ.

8. TELUUDƐƐ TƐTU

TeluudƐƐ tƐtu layzaa pifeyi tutu. Eie, fenasu naale maymay kɔyɔ, elina cine ne ekpe yɔ, kiyakuŋ ezuma paɖuwa ne pɔŋɔɔzi tƐtu ne tuliyi mbu ?

Kedekasi tɔlm ndi ndi : kusemasi, kɩkpɛɛsi, kuhulumasi, canjalumasi, si-tɩŋe, si-tɩŋe pisidi yem. Sɩfetiŋ nimasu yɔɔ yem fɛfɛfɛ. Habe yɔ, paacaziŋ ale tɔm yɔɔɔɔ, aɖeŋ miŋ yem, pahazi a-yɔɔ kpɩŋgbɩ.

Puwe ezi ŋheni ne ŋɔo, pɩɖe tay yɔɔ. Lɔɔɔɔye taa kubusi maki yem. Mba pataatii TeluudƐƐ pɩnzi ne pɩnzi yɔ, paba we yem se anasaayɩwaa tɛ tƐtu natyɩ yɔɔ palwa. Toovenim ŋɔnaa kɔyɔ, ɔɩnaŋ mbu takayɩ taa ne puwe kuulumaa tɛ yɔ, mbu ɔɩnaŋ sɔnɔ TeluudƐƐ.

Eyaa lɩzi pa-ŋɩŋ ne modolapɔŋ ne pepediy yem. Pafuudiy nesi ɔama. Pa-taa lalaa sɩma ɔama, lalaa eesiŋ mba pɛseŋ-we yɔ. Ŋpɩzaŋ se ŋsi eyu, eie, puwiye kiyaku ŋɔ yɔ, eyu eetasɩŋ lɩlu sɩm. TƐtu layzi layzɩ mbu yɔ, mbu ɔɔɔ eyaa layzaa.

Nɔɔyɩ eɛpɩziŋ ne ekɛɛɩ-ŋ mbu pɩ-taa eyaa kɩwe puwiye yɔ. Eyaa lɛɔɩ ɔama taa yem lɛɛ lɛɛ. Halaa iikeŋna piya, puwe paa anɩ yem kpɛɛ. Puwey eyu kpɛɛ yɔ, puwe nabɩɛ, kpɛɛ se nabɩyɩ ezi aseɩyɩ nakuyɩ laba ne eyaa seŋ ne fezi fakaŋ. Ŋɔnaa kɔyɔ, ezɩtayɩm kɛŋ nabeye, lalaa weekiŋ pɛ-esɩndaa, lalaa tulɩ nɔsi peyele. Sɔɔndu yaa aseɩyɩ tɔm keɛ.

Kpede lɛɛku ñewee lɛ, kpede kibangɔ, koboyay ñiɲɔ, laɲhulɔmɔye ñiɲɔ. Sɔnɔ kiyaku kunɛ yɔ, mbu pɔ-taa Teluudɛɛ eyaa wɛɛ yɔ, Ɛsɔ dɛke sɔmna. Pa-tɔnɛ pa-taa hulɔmaa ezɪ caaca yɔ. Mba pasɔma Paamaala nɛ Mawayɔrɛwɛɛ yɔ, eyu ɛɛnaɲ se ɛɔu paba lɛ ?

Pa-taa maku kubusi, pakpalɔy nesi taa, lalaa yay pa-hɔla nɛ petɛy-wɛ samtɔ wendu. Nabɛye nācaɲ se paa lɔɔɔɔye taa keyɔ, pakpa nɛ potukuna-wɛ, pasayɔ pɔ-yɔɔ.

Paamaala nɛ Mawayɔrɛwɛɛ pasɔbɔna wona, mbu puyɔɔ yɔ, paa ɔooye ezɔnɔ dɛke palaki-wɛ. Paamaala nɛ Mawayɔrɛwɛɛ yɔ, pɔmalɔna-wɛ. Kiyaku kudɔmɔsɔ ɲɔ ki-wiye pasan-wɛ. Pasan-wɛ pɔtɛɲ lɛ, pɔtɛma, nɔɔyɔ ɛɛtasɔy kem nɛ-wɛ.

Toovenim, ɲtɛɲ maɲɔ mɔzɔsɔ lɛ, ɲɲtasɔy kem piye tɔm. Ɛlɛ, mɛnkɛɔɔɔ-mɔ mbu yɔ, lɔɔɔɔye ɛɛtasɔy seu, ɔjiwoki yem tɛmm. Lɛɛɛɛyɔ pasɔsɔ tɛtɔ taa siɲɲ kɛɛ. Mba pɛ-tɛ Teluudɛɛ nɛ paawoba ɔɔli dɛdɛ kɔɔtɛɲ naalɛ ɛnɛ ɛ-taa yɔ, pa-maymɔy paatasɔy pɛ-tɛ tulɔ.

Ɔɔɔnaa kɔyɔ, ɲtɔɲ se pɔ-tɔnɛ pɔlɔna tɛtɛɛ yem ɛɔlɔ. Ɛlɛ eyaa naa aleewaa labɔna tumɔye ndɔ ? Kuduyɔɲ maɲɔzɔwaa naalɛ, pata-l akalɔwaa ndɔ ndɔ, pala nɔnɔsɔ nɛ ñɔyɔlɔ. Ɔɔɔnaa piɔɔy miɲ yem ezɪ ñɔyɔlɔ ñanzɔ.

Ɔoɔo kuduyɔɲ kɔɔɔɔ weyi tɔkɔwɛɛ yɔ, pɔɔɔɔɔɔ ɛ-tɔnɛ. Pɛkɔɔɔɔ tɔɲ kɔɔɔɔ, pɔkɔlɔ kesi nɛ pɔɔɔ kancɔ, pawalɔsɔ habɛ. Pata tɔɲ ɔɔɔɔ akalɔsɔ, pɔkɔsɔ pɛkɔɔɔɔ

akaluu habe ne kaan sɔsɔŋ yɔɔ. Ebe pikazaa pɔduñɔɔzi ?

Ƴyaa maymay paatasɩy paba sɩm. Pikitaa puwɛɛ ezi tokonaa kɩmayzusu Ƴyaa kɔma, mbu puɔɔ yɔ, ŋnay kune ña se kuku waba, tekruu le, ŋɔaynu nakuyɔ nau, kuku se kɩkraɔɩ. Kaɔɩsi nasɩyi ñeyeba kaɔɩsi tokonaa ne sɩsuu awɩya tokonaa. Eɩe, ɔoo paba peseway se haɔaa tokonaa.

Ƴjaɔɔ layza toovenim. Halaa ne aseɩyaa mba pe-nesi tɛɛ wɛɛ yɔ, paba yele maɔam tokonaa ne pɔtɔɩɩ lau puɩsaŋ. Pɛɩaa yɔ, paacazɩy paba tɔm yɔɔɔɔ, ŋna ɔɔɔɔ yɔ, ŋtisi.

Nɔɔyɔ eetisiy se puɩɩyɩne-ɩ. Mancay mankraɔɩwaa yele pu-tɩne payɩ pekiti ɔoo ɔe-nezenaa tɔɩɩtu yɔɔ. Nabeyɛ le, sɔkasɩ pɛɛ naakodɩŋ.

Sɔzɩŋ ñeyɩ ne tetu yem femm. Ƴyaa you ɔama laŋa taa yem kra kra kra. Paa anɩ eɩe ñɩɩɩ se etalu lɔŋ ehiy ɔɩjayyɛ yaa ɔɩɩɩyɛ maymay ne ena ne e-ɛɛɛ, pataaheyi-m kiheyu. Pu-maymay pu-yɔɔ paɔu Ƴyaa nabeyɛ ne paba tuuzusu lalaa numan. Polisiaa esa ñɛɛɛ ɔɩɩɩ layɩe.

Halaa hoɩu tunaa mba paba kɛnday pa-tɩ kɩkɛndusu yɔ, paba hiy ɔŋ puwiye ne pesɛy se patalu lɔŋ. Asɔŋ ñatɩkraɔy piya nzi sɩwɛ pe-siyyɛ wayɩ yɔ ne palana tumɩyɛ. Puɩtaɔɩyɩna-m ɔeke wɛna paa weyi le e-ñusu taa. Tandamaa ne yulumaɩ pakray ɔama yɔɔ ne petiki.

Akraɔɩyaa mba paba kalay kɩkalu yɔ, puwiye paba hiy ɔŋ. Sɔnɔ puɩteke wiɔɩyi. Mantana sɔnɔ,

qooye mantasyl nav. Inanl we se cee ezunq
mantasyl ejadε qlne ql-yaw weu ? Maawolo meheyi
mon-cawq.

9. CIŃAAYL DEDE

Λελεεγυ, Paamaala ιωδιγε ηωτινα ηω κωδωμαγ ηγβεγε κωδυυυ ωω ιε. Peede peede γω ιε, polisi ηωγυ σιςι ρω-ιωδιγε ηε εκρα εση ιωδιγε sayu ωω ηε εωιιγ-ι ηωηω ηγυ ετηη γω. Paamaala διγαιγε ωεηε δι-τι. Komonδα κιτεμα polisi εηυ κεδυ ρι-τιηε ραι. Ηωγυ φει se εμαγνα komonδα ηω γω.

Paamaala τω ιε, ριτικαζι ηαι γαι ρηυ se ετιςιμι-τω. Ρωεε se palabi-ωε δει, ηωγυ ετααα-ωε τω. Yee ρυδυ ετω ηεδει κλι ριδεκε. Komonδα μαγμαγ ηεση-ωε ηε ηαι ηαι ρηυ

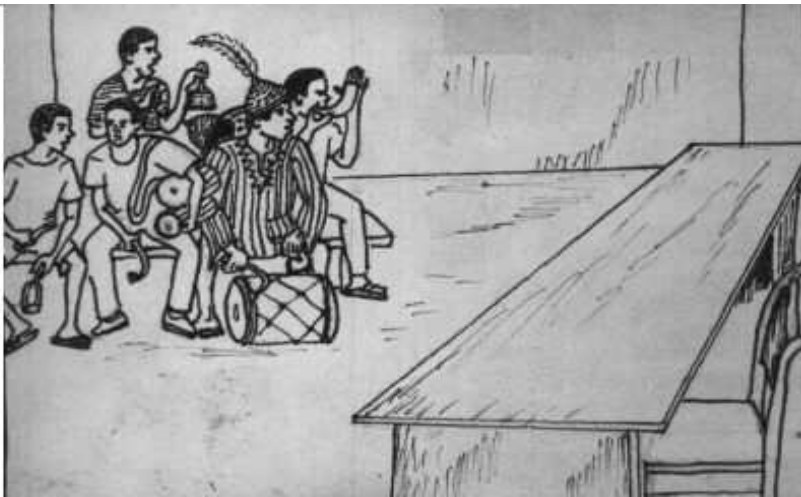
kukulini ηω se εαγ-ωε τω ? Κιγαι ηγυ κι-δεκε κι-ωιγε ιε, Paamaala ηε ε-δαη Mawayιρεωε ρεδε awiya. Pañη-ωε, peseγ-ωε ρικι awiya.

Ճախանա կոտոմա սե : *Paatoki kiwiitu nabule*. Paa mbo deke yo pudzo. Dooye patasy nau pikulu mbo ?

Paamaala loodye talu dluh kuduyuu soosoo nakuyoo oolo ne petii. Polisi weyi esi-we yo, eheyi-we se pasoo ki-taa ne palayzi po-wondu ne pohnoozi pa-ti ne patih e-wayi.

Petema pa-ti hoozoo ne palu le, panay polisi nooyoo koma etasi lelu yo. Pa-naale padu-we heko ne pa ne we pakpay numoo.

Eyaa mba paatema-we sum yo, paba sikina nesi taa kpaloo. Piya namaki kubusi ne syay Paamaala hude ne sidelyi-l. Pitikazi nooyoo se e-taa feyi leleh. Pa-maymay pasuma mbo se Paamaala ne e-te mba

pañutoo patalu yo, sooo pulkay sam. Cijaayl laku kibangoo le.

Paa pulu pitii, egom weyi pamoo-l sooo yo, pilaki-l camlye ne ekpe etalu e-te le, esa Eso.

Paamaala ne ε-τε mba patali camye taluu. Patukulu kɔm lɔŋ, εε, patucay dɔdɔ wayi pikulu. Toovenim

paa mba ε, pa ne pa-dɔjagye. Pekpeyli eyaa kotoŋa kotoŋa. So maɔaa ne wɔndu kalɔyaa pɔɔɔnu sɔŋu sɔŋu. Nɔɔyɔ tɔsɔŋi nɔɔyɔ lone taa.

Awiya ne awɔmpɔsi ñasɔŋ ne komonɔaa wayi kɔam. Paba wayi ε, eyaa sɔsaa ne kaɔɔsi ne tɛtu taa awiya, paba pɔli canzi canzi. Halaa sɔsaa, dɔ-dɔonaa tuu pa-pɔsanɔ tɛtu taa yem εzi dɔ hakuu ne εεɔɔɔɔ dɔm ne etuu kutuu pɛmm pɛmm yɔ. Pɔtalɔni eyaa yem waa, piya ne maakpelewaa kɔayɔεεm waa, mba pakulu dɔu kɔem layε.

Mba posuni kadaɔ kpeekpe. Kɔdanduu ŋɔ palaba se εɔm kɔcay kɔ-tɛε yɔ, kɔ-sɔndaa pɔñɔɔzaa se Paamaala ne ε-εɔɔɔɔnaa paasɔŋ ne pawulu mbu pasuma labu yɔ.

Paatem pɔ-yɔɔ sum. Pɪtɛkɛ yem nɛ pasɪ-we komonɔaa nɛ ɛgɔm pɛ-ɛsɪndaɔ. Paamaala cɔna mbu lɛ, pɪlabɪ-ɪ leleŋ pɪdɪfɛyɪ. Pɛɛɔɔ ɛnaa se suye mabu taa lɛ, nɔɔyɪ fɛyɪ ɛ-wayɪ. Ŋdenkpezaɔ fɛyɪ.

Ŋcɔna lone nɔɔ pɔŋɔɔzaa se ɛnu nɛ ɛ-ɔaŋ Mawayɪpɛwɛɛ paɔaɔ yɔ, ŋnaɔ nɛ ŋtisi. Paamaala na se ɛtɛkɛ ɛyɪ yem, ɛlɛ, ɛtɪmaɔzɪ se ɛzɪnɔɔ pɪkaɔ kɛv.

Ediɔna maɔzɪsɪ ɛ-ŋɪsɪ taa mbu yɔ lɛ,

kuɔɪmlakɪwe ŋgbɛyɛ taa takayaɔ maɔv kɔma nɛ eheyi-i se : Paamaala, ŋa-maɔmaɔ cɔna nɛ ŋna paɔɪsɪ-ŋ pɪ-taa ! Yɛɛ pasɪ-ŋ cɪnɛ yɔ, pɪtɛkɛ yem, ŋa ɔɔɔɔ ɔv ɔɛ-tɛ tɛtɪ hɪɔɔ !

ɛyɔɔɔdaɔ ɛ-taa tɛ ɛɔɔɛ lɛ, Paamaala kɛɛ ŋɪsɪ nɛ ɛtɔŋ ɛ-ɔɔkɛ ɛ-taa se : ɔa-caanaɔ kɪwɛna toovenim se pɔtɔ se pɛɛɛtɪɔ pɪɔa nɛ paŋasɪ kɛ-heɔyɛ. ɛnu Paamaala ɛ nu ɛ-ɔaŋ Mawayɪpɛwɛɛ lɛ, pɛtendiɔ-we

kitenduu se pa-taa ela lelenj ne paku pa-ti, pɛcɛyɪ pa-ti ne pala dɪndɪ paalaki yɔ se pala ɛgɔm camlyɛ.

Tɔɔtu kɔŋ lɛ, nɔɔyɔ ɛɛtasly kem se anɪ payay Paamaala yaa wɔndu kalɪyɔ weyi payay Mawayɪrɛwɛɛ. Toovenim laɖɔ tɪkɛ tɔɔyɔ ? ɛyaa tɛŋ pa-taa kutɛm ɛjaɖɛ yɔɔ cɪnɛ ? Patɪtɛm talɔɔ patalaa, pɛcɛyɪ pa-ti pala ɖɔɖɔ ne ɛyaa liu si.

Lɛɛlɛyɔ, pɔwɛɛ pɔŋɔɔzi pɔ-wɔndu camlyɛ, alɪwaaɔ cay talɔɔ kɛlɛ. Paamaala ɖiyɪna ɛ-taa huɔ mbu ɛɛla ne paa anɪ lɛ ɛna se ɛnu Paamaala lɛ, pɪha-l.

Ŋɔɔnaa pɪtukazi ɖoli se ɛyɔ fɛyɪ. Mba patɪhiy ɖɪsɪŋlyɛ yɔ, pa-taa nabɛyɛ kra tɪŋ yɔɔ, pa-taa lalaa kuduyɪŋ sɔsɔŋ ŋɔŋ taa.

Piya naslyɪ lɪ ɖɔɔɔ tananɔ tɛɛ sɪtɪɖɪki pɪyɔ, ɛlɛ, sɪwɛ pɛɛɖɛ wɪsɪ yɔɔ. Paacazly sɪsɪ tɔm yɔɔɔɔɔ. Pɔwɛɛ ɛzi tɛtu kay miŋ muɔ. Paa ne mbu, piɖisena ɛyaa mba pɛwɛ pɛɛɖɛ ne paɖanɔ ɛgɔm se ɛkɔɔ ne pana-l yɔ.

Ɖɔɔɔ kalɪmanɔ kou, ɛyaa wɛ ɖanɔɔ taa. Maa sɔsɔ waa ŋɔkɔŋ kukɔŋ. Pɔ-ɖɔnɛ taa ŋɔɔnaa kɔyɔ, ŋnay se haynay kulɪ-wɛ. Potuu pa-ti kutuu. Pa-taa nabɛyɛ, mba patakpay ɛyaa lalaa payaa se pɪyɔ yɔ, pɔɖɔŋ pɛ-kela taa hɔɔɔɔɔ ne pɔkɔŋ. Patalyɔ mbu yɔ, weyi lɛ, ɛ ne ɛ-ɖɪjajyɛ.

Nabɛyɛ ne pa-halaa, lalaa ne pa-pɪyalaa pa-tala taa. Patalɪ ɛyaa mba pɔ-cɔlɔ ne pɪkɛɖɪnɛ-wɛ lɛ, pama nesi taa, piya ŋɔkɔ muɔɔ piyele ne paɖyɪyɔ pɔ-nɔsɪ taaa taaa ne pɛyeki ne ɛyaa se pohonuu. Mba hayay pasɪma se ɛyaa tɪnɛ hayna.

Kibam ntala kuñon koya, ngerizy nna palakus kuñon ya ; dodo taa mbu yoo, ngeriy panayus eyu pudodiyey ya.

Wisi djini eyaa ñayus, lokotu kus-we, ne mba cay se powonuu ne-we. Toovenim ma ne meesetu eerizy ne emayzi se ñosi sus yulum dodo.

Paamaala esintaa bokon kudum kudum ne pedey, ele, natyus twisi-t pitali weyi ekoma ne

edeyi e-loyuu noo krooyuu ezi halu howa tu ne ekitiy na Paamaala waa se :

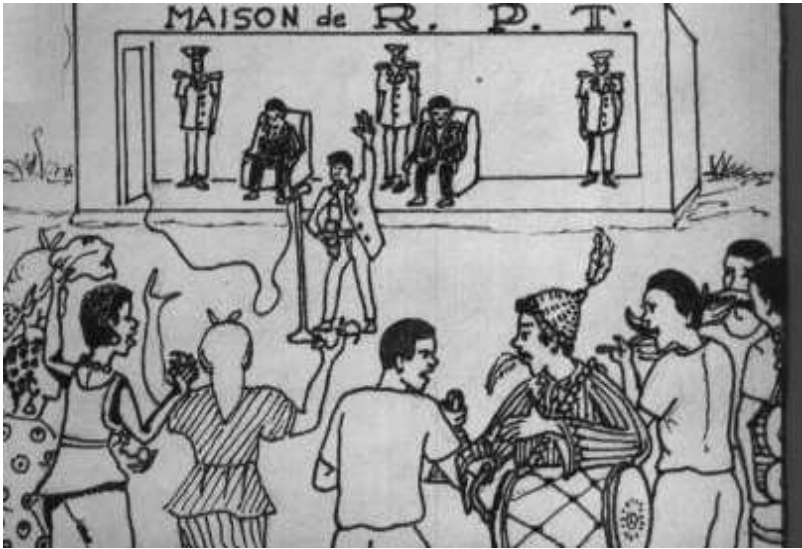
« Ua, ua, ua pazi ne pukuyi eyaa yoo, ezuneyo da-caa wizi kom koya ! »

Eyoodi mbu ne ete le, eholi keyu ne edee.

10. ALLWAATU SCSOTU TALAA

Tom ndu tiwuzi Paamaala ezi puyu ya... Eie, etoo e-noon ne esu. Pitema ne eheyi e-taabalaa ne pakpay kraanha so ne pitema pizeyiti eyaa kraagbaa. Nabeye nabeye suu paye ya kraagbaa, lalaa maki nesi taa ne petisiy Mawayurewee wundu.

Piya soo si-noonu ne wusu nzi siñakay-we ya si-ya. So ndi ndi wena akoma ya, akpay mabu. Samay tne pazi ciyduu. Akpadiyaa nabeye tozu paaweu taa le, eie, don titasi weu se papaa ezi dooo le, po-noonu deke pamuyuu ne pesekiy pa-han.

De-te cine paawuly noonu peye ; mbu yebina ne piya nzi suwe si-doonaa siwe wayi ya, sisi pazi pau.

Awiya ne kaqusi sisi kuyuu kpelisi taa yem. Awiya ne kaqusi soosu nzi Paamaala nay ne e-taa kpendiy. E-taa ekpendiy suwe ? Paa ña ? Dooo

tebiye eyaa we cune, mba ya, paay, pekedi se alwaatu wuzi taluu le, poka. Eyaa tey pa-taa kutem se laqo tike tooyu na ?

Patalaa ya, pa-taa feyi hnu, ele peheyiy nooyo lalaa se pexeyi pa-ti ne pala camye, hgu hcibi po-lotu cikpaluu keyo, putulu. Enu Paamaala le, pumalune-l. Piya ne halaa mba pa ne we pokaoma ya, po-tom wlyne-l. Yee hcana piya esundaa keyo, hnaq kraagbaa se hooi doki-sl. Enu Paamaala elaki we ? Kulabim feyi. Sosaa kwena toovenim se poto se eyu weyi Eso ha-l ese ne enay ya, emaayzi se hooi ceyi yulum.

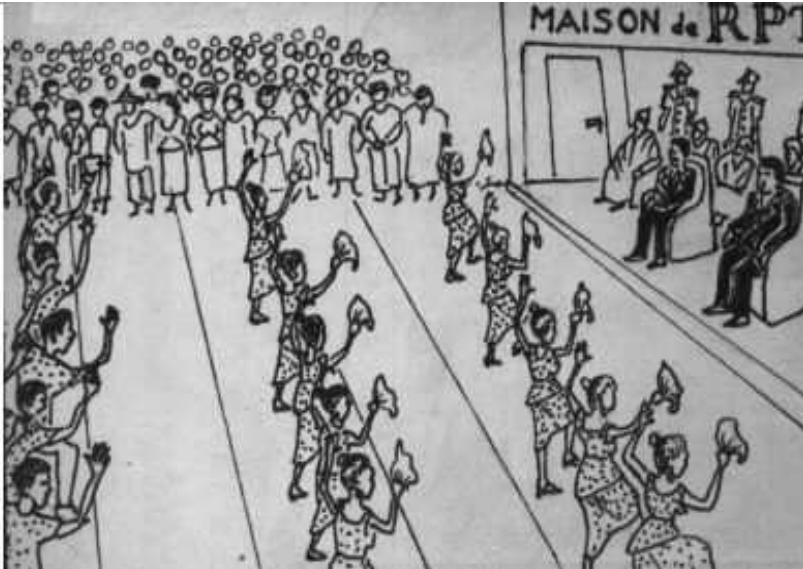
Pitake mbu, ebe laba ne dooo tanaq tee pwee kaday taa peede, lum nabuyu titii pa-taa, ele, kadisi emaayzi se hooi wly-we ezi mba ya,ne poyoyu-we se pwee pamaki yaa we ? Mba ne pa-halaa poto fayuu puco poka. Pa-taa pusuma lemm. Patatli se hooi dijna lalaa lotu setu seu seu ?

Dooo kalmau kou, mba palu pe-te pa ne pa-halaa ne pe-piya. Mba paba talu leleeyo ya, pa ne pa-halaa ne pe-piya dodo, ele, koooo mba taa kutaku, piyele ne wayi wayi mba pane, pa-taa su yem tezele tezele. Paadoq yem, podoqkuo dama nesi tee ne powoki, hnaa htoq se yulmaa.

Pitake se pakpazi nesi nabuyu taa ne pexey eyaa keyo, htoq se panay. Pokoma pedey ho-colo ne hnti hkpazi ne-nesi ya, neke piya kuba. Pocosu-h, pakpazi-h nesi dodo. Pulyna mbu yeke,

powonjuuna-η camlye, ελε, ηηay pɔ-nɔsi taa kela, ahulumu a-tune poyi.

Pucubi-η se ηηay-we nesi. Palaku ezi patana-η yɔ. Eλε, ηtɔɔle we ? Tulaalwaa ñeyi pe-nesi taa femm, ne pɛwɛɛki ne paha-η si ? Eλε piηη yɔɔ le ! Nesi naa, kɔɔ ηmu ? Paawokinay le paha pelaa ne aseya a kele ne pɛceley-η ? Paamaala pɔzɔs ε-ti se ezuma pi-te eyaa mba papizy panu eyaa lalaa witu ne pasina-

we ? Paamaala diyni mayzɔs mbu le, pulabay le kidim.

11. EGOM TALLY

« Heba ! Heba ! Heba ! Patalaa, lĩwɔzi mi-ti, pɛtɛm taluu ! »

Ɔyɔ weyi ɛmakay kubusi mɔɔ nɛ ɛkray nɛ etiki yɔ, Paamaala kiɛmi-ɔ nau wiye paatibu ɛ. Widiyi paalaki piyɔ Teluudɛɛ nɛ ɛfɛyi. Eekuluu ɛ-nɔɔ nɛ nɔɔyɔ sɔsi. Paa kuñɔɔ ɛwɛna-ŋ nɛ abalu ɛnu ekuli ɛ-nɔɔ keyɔ, ɛzi ŋhoŋaa.

Ɔyaa sey nɛ ciɛ pisey nɛ peede yɔ. Mba paawoba paɔay tiŋ kila yɔ, paɔayzi seya se pɔkɔɔ papɔli nɛ pana ɛgɔm weyi ɛkɔŋ yɔ. Weyi ɛɔay ɛɔay. Pataaheyi-m kiheyu. Pɔtɛma ɛ pikpitiɔiy nɛ ɛjadɛ yem. Aɔay se piɔɔɔnɛ-ɔ ?

Paamaala nɛ ɛ-taalaa pakpiti po-wondu nɛ paɔayzi mabɔ. Paa anɔ ɛ, ɛ-ɛɛ ni nɛ habɔyɛ. Nabɛyɛ kpaliy nesi taa, lalaa makɔ kubusi. Kpezuu tɔnaa ɔki pe-kpeziŋ. Paa anɔ ɛ, ɛkayziy e-liu tɛɛ se piɔsami-ɔ kubusi mabɔ camɔyɛ. Hendu teyaa ñacaziy kayɔtu kiɔazu se pɔtɔ nɛ pe-liŋ tɛɛ ɔɛ yamm nɛ pe-hendu kuyɔ ɛsɔtaa.

Kɛŋɛ hulɔyɔ nɔɔyɔ ñaawe ɔɔɔ peede, ɛliɔ ɛ-kɛŋɛ nɛ e-huyuu taa ɛɛɛɛ nɛ ɛkrɛɛ taataa huɔɔ nɛ kɛŋɛ taa nɛ piyele ɛɔayzi ki-taa sɔyɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ. Nɔndɔɔ tu nɛ hɔsi hulɔyaa paba wɛɛ peneziy po-ntome yɔɔ se piɔsami-wɛ huɔɔ camɔyɛ. Ŋnaa, pisidi pi-tɔnɛ yem. Nɔɔ ŋɔɔ nɛ ŋyele nɔɔ ?

Hɔsi naa, ciŋciŋzi naa, nɔndɔŋ naa agenda ? So ña yɔ ndi ndi, kpaŋnaŋ so naa, kpeŋkpeŋ ? Tem mba ñɔɔŋ teluu pa-ñɔna. Halaa nɛ piya pamaki nesi taa nɛ pakpaliy kubusi. Mba patɔɔki paabaanaa yɔ, paba kosi hatu nɛ pafiyɔiy nɛ paɔay.

Ράδσηνα κπαλσυ, ράδση δαμα τυζυυ. Weyi ιε, εσαγ se pana-ι. Πααγζάδσυ τυη γζά mba τάm, σεμση κλη ρεεγεε. Weewee ειε se ειε puzuuna ε-νηγbanzi τυne, mba γζά nesi κυδύmsι papusinaa celeeε celeeε, piyele ne pafiydiy ne ιεεσι.

Τηη pilinzi ηυκσυ yem nangaa nangaa, ρυωεε εζι ρυκεδι ρυκυ κπαυ ne ρυδα. Πααμααλα δσηη maby ιε,

εδσηη εάησυ mby ρυλακι ε-εσιndaa γζά. Komonδaa τυζι maby se ρυτηη ιε, pa-τυne ράτζά ne pahay.

Εηυ Πααμααλα ιε, εεεεμα ρυ-γζά ηαυ... Σάσα τάma se : *Maatema ηαυ παγνα ηαδakegbelenη*. Εεεεμα ηαυ δυηδι ρετηη κπα, εwoκι εμεεσι ε-ηήσυ γζά. Ε-maymay ιε, eewiy ε-τι, ε-δσηη Mawayιρεωεε γζά εmayzay ne ρυλακι-ι δευ. Εbe εεεει-ι ne ετζά ne ρυκεδιη-ι ?

Mawayιρεωεε ne ε-μυγααηαα παβα εσα σεωα δάδδ. Ρυτικε mby παγαγ ηendu teu. Ηαδυφεεγυ

maymay titee mbu. Nabeye kpa pa-ñuñ nesi naale, lalaa layyi pe-nesi pa-mlyanaa yoo. Pa-tune paqu esa kpi ne petisiy hendu.

Pitukedesuu mbu yo, nwoyu tatuñada weyi e-yoo puluki mbu yo. Ele tatuwusuna taluu. Peede peede yo le, soja nwoyu taluna kpokpo le, edon hulu tolutu. Kade kaa kele. Pa-ñuñ kray kudumu kudumu kele. Tidiye tezi kpa kele hanon. Piya su eyaa tee yem sa sa ne silu.

« Taabalaa, heba ! Heba ! Egom ele ekon le. Tambaa, patalaa, patalaa yooo. Lkpalu ! Lkpalu don ! Lyaa e-hude ! Ldeyi-l ! Koolonon yeee ! Koolonon ooyeee ! Koolonon ooyeee ! »

« Dajaa ña ne wode ! Dajaa ña ne taluu ! Da-ñuñ ña ne wode, ña ne wode ! »

Eyaa don kpaluu ne payay egom enu e-hude mbu le, so maqaa ñasu kpaon yeli le, pikisi po-colo le. Paamaala ne e-taalaa pañuñaa. Mawayirewee pama ese kpi, e-no deke panay puwe ezi modolonon patulu flu kuduyuu mukum nakuyu yo yo. Kubusi hanaa pfeyi tutu.

Piya ñani ese se suna egom enu deu. Onaa ntisi. Abe ! Kaza ! Nuñuñ ne egom pasuñ kusuu. Patalu mba po-colo le, paba se peyebina-we. Kubusi dayuñ kpa esa, nesi taa kpaluu see esye. Nuñuñ ne e-egom patalu Paamaala ne e-taalaa po-colo le, pasuñ. Peede peede le, kadisi soosi ne sojanaa pokon posu kilim, pokon-we pata.

Ah ! Ah ! Yooñuñ feyi. Soñuñ kulaa. Onuñuñ we ñke we, ezi ñpaa. Pukuyuna-ñ ntana. Paamaala,

εβε ! Mbu payay evebu, νε εεεγυ ε-τι yem. Paamaala maki suye pιδεγ-ι, εδση wση. Emakina dση, emakina λση, emakina sσηm.

Ñusudu ha-ι nesi, εγay ñus, εκpazi ε-δau νε εso νε εδεε se ewolo ε-διjayye. Estatukpezida nangbanay ιε, ηση nakeye kyι εsadaa λση λση. Pιtukazi ησηyυ se εtukusi ε-ñus se εñιιι νε εna dιndι ηση nga kakuyinaa yσ. Pιteke Mawayιpeweε ιε, anι yem ?

Εzi maayσδus νε menteh mbu yσ ιε, εyaa σ Mawayιpeweε kilim pata. Tση titali Mawayιpeweε ηση taa leleh. Θε-εgση, dajaa Kσησσηση maymay mbu yσ, pιδε ε-kamay yση. Eyeba εκpεki ε-δau ε-hamus τεε νε εηιιιa kpalus.

Εyυ εtasa, εtasa. Dajaa Kσησσηση yση sιba. Ε-tση paa anι εηιγzay se pιtaala mbu νε pιtukedιι-ι νε εyaa sus tση. Piyele dα-tιne dajaa ιε, paatasγ ειε tση yσηδus, pικedιι-ι pιfeyι nau. Pυwe εzi εκpay dα-tιne payι νε εηus yσ.

Paa pιla pικpa νε pitii, nabuyυ kay ιus. Patumus agσηa νε pamus agσηa ιε, widiyι patum ησηyυ pιtali sσηη pamus dajaa Kσησσηση yσ. Εβε ! Wiyau Taakuñadi ketem yσηδus pιδεε se yee dιmυ εgση εneyσ camlye yσ, pιlaku dα-ñusudu dεu ιε, eeyeki-dυ yem. Toovenim ñusudu woba νε εcay ε-διjayye ιε, εkasi ε-wayι τηγyυ νε εweει-ι tσηus nakuyυ. Paa pιsεε pιpιyι keyσ, pυ-tση taa.

Tση kudumtu wena νε tιlaku εyaa dεu, tutu ιε se yee dajaa εηυ ε-maymay εεελαγna εyaa mbu

ehay-we yɔ, pɪlaba camɪye. Eyekina mba se pala tumɪye ndɪ yɔ, pɪlɪɪ ɛyaa nɔsi taa. Paa dɔoye, mba dɛke pɔwɛɛ. Ðajaa lɛ, ɛɛɪɪɪɪ nɛ ɛ-maymay ɛɛɪɪ ɛyaa liidiye. ɛ-wayɪ tɪɪyaa ñamɔ pɛdɛsɪ awiya fayɪ nɛ pɔɔ pɪtalɪ samay ŋga paha-ke yɔ.

Liidiye kɔɔɔ kolokasi nzi payɪ nɛ dɪtalɪ dɪ-talɪyaa lɛ, kɔɔyaa ñehiyɪ nɛ pakɔɔyɪ. Ŋtɔŋ suwe ? Pɪtɛke sɔɔɔ pɔwɛɛ. Atɔɔɔɔ pɪyɪ mutɔ nɛ eenezɪɪ e-nesi yɔɔ ? Nabuyɔ taa pɔɔɔyɔ, pɪtɛkɛdɪ pɪyɪ kiliki ɔayɪye kɔɔmɪye ketɛŋ lɛ, ɛnɔ tɛm naalɛ kɔɔɔ. Pɪyɪ ɛñɪɪ kataawili, kɔ-doo ñaatɔŋ natuyɔ.

Ðajaa Kɔɔɔɔɔ mɔɔ tɛma lɛ, kɔɔɪɪ sɔɔɪɪ kuyaa nɛ sɪkalɪ takayɪɪ ndɪ ndɪ nɛ sɪsɛɛ nɛ sɪsa ɛgɔm nɛ sɪtɛ lɛ, samay tɪnɛ kɔɔɪɪ nesi tɛɛ nɛ kubusi dɔyɪɪ ɛsɔdaa kɔɔ. Ñɔɔɔ nɛ ɛ-ɛgɔm pakuyaa lɛ, kɔɔɪɪ dɔ pa-wayɪ se sɪsɪl-wɛ nɛ sɪtana-wɛ pɔ-lɔɔɪye ɔɔɔ nɛ pɔɔ sɪwolo sɪkɔyɪ sɪ-ñɪna.

Lɛɛɛɛyɔ tɔm kɔɔmɔ pɪkazaa. Paa anɪ lɛ, e-loyyɔ taa tɔm dɛke pɪkazɪnɛ-lɪ.

12. TɔɔNAɪ TɔɔU TALAA

Ðajaa nɛ ɛgɔm nɛ kɔɔɪɪ mangɪlaawaa ñɛdɛyɪ tɔɔtɔ agɔmaa kuduyɔ taa. Mba pɛ-tɛ Teluudɛɛ yɔ, paba kɔɔŋ pɛ-tɛ. Mba Paamaala waa lɛ, paatem-wɛ

heyuu se piteema le, pa-taa nɔɔyɔ staatuu etaakee.
Paa weyi le, eɔaɣ e-ɔɔjaɣye ne eɔaɣ.

Ɖaɣuu ñaakuu paba, ɔaɣuu malina-we. Ɔɔaɣ
pɔaɣ-ɣ. Peheyi-we se pacay paɔaɣ, eɔe, ɔaɣuu we
nabule taa. Ɖa-caanaa tuu eduuye se ɣkɔakɔɣ lum
pɔu ɣsu ña-nɔmbede ɣɔɔ ne pɔɔɔ petey-ɣ nesi ne
pɔkpa ña-ñuu taa. Patuheyyuu-we mbu se pacay
paɔaɣ, pɔ-nɔsi ɔeyaa itiwolo ne pokuli esa ɣɔ, pacay
ɔɔɔɔ ɣɔ, peede pacaki paa teɔ efen kife. Nɔɔyɔ
eetɔzɔu se nabeye we ɔoli.

Ɖɔɔɔ kɔbam pɔle, pataawolo lelele keyɔ, patihikiy
pɔyɔ nɔɔyɔ. Tɔɔnaɣ kazi ñanzi taa yabi, paticeɔle-we
yem tamɔye tee ; pɔɔɔɔ-we pɔyɔ se pala hee ne
pɔtali paa ani.

Tɔɔnaɣ tɔtali kpa mbu le, kaɔka sɔsɔwa nakeye
talaa ɔɔɔ le, ne kapazi ɣɔɔɔu ne kubusi mabu yem
se :

« Peheyi-mɔ se ɔaɣ mɔ-ɔede ne pataasɔɔ
mɔ-ɣɔɔ. Ltaasɔɔ se tɔtu sɔsɔtu taa ɔwee cɔne !
Paalaki yem yem ezi mɔ-te ñtu taa ɣɔ. Cɔne tɔke
ñtu taa. »

Paamaala cɔna abalu enu pɔɣɣ, etɔhaɣ-ɔ.
Kudumtu epɔzɔu se pɔlaba ezuma ne paa ɔooye le,
se ɔkɔ pɔɔɔ, pɔtaakasɔ hay yaa pɔuu ! Pɔkɔɔ
patalɔ le, tɔɔnaɣ eetalɔ-we. Tɔm ndu le suzuwe ?
Paayebi eyaa ɔɔɔ se pɔɔɔ tɔɔnaɣ pɔ-te ne pɔɔɔ
pɔkɔɔ. Aaayɔ ! Pɔkɔlɔa keyɔ. Paa paalaba ezuma,
cɔne ɣfeyɔ ɔɔɣ, ɣɣɔkɔ. Pɔɔɔ tɔɔnaɣ teɔyaa kɔuu.
Hode lakɔna tumɔye cɔne.

Ճոյ նե զոյ նե քոճ Քաաաա քիւ շիյ
"քիւքիւ" նե մոս. Էսա Էսո. Է-զոյ Մաաաաաա
աաա ատարաաա հաաա ա, աաա աաա. Քաաաա կոա
մոս աաա-ա, քաաա նե աա ա, "քիւքիւ". Ե, աա
աաա ա, աաաա աաա աաա ? Տաաա աաաա աաա ա ;
ա-զոյ աաա աաա աաա նե աաա ա-աաա աա.

Natuyu tiwizi Paamaala pitali eyaa mba

քոճաա քաաա նե քոճոա-աա աա կաաա ա. Եաա
աաա աաա քաաա քա-աա քոճո նե քաա ա, քաաա ա
քոճո նե քոճոա աաաա աաա աաա ա. Բաաա-աա
"սաաաա." քաաաա քաաա աաա քաաա աաաա աաաա
աա.

Լաաաաա, քաա աա քաա-ա. քաա աա-աաա աա,
քաաաա, աա աաա ? Աաաաա աաա աաաա նե աաա նե
քոճաա քաաաա-աա աա-աա ա, աաաա կաաաաա նե աա.
Նաաաա քա քա-քաաա նե քաաա. Լաաա աաաաա աաաաա

sɔsɔŋ yaa tilima. Paatema-we heyyu se pɛtɛŋ tɔɔ
lɛ, pɛhɛzi pazi nɛ pɔkɔɔ pɛkpɛna-we. Ɛgɔm ñɛtɛma
kpɛm.

Lɔɔɔa wɛna aakɔna-we yɔ, asɪŋ kaday taa cim
cim, a-sayaa fɛyɪna yɔ. Komonɔaa ñɪtaa nɛ
ehɛyi-we se ɛgɔm kpɛma, se ɔanay nabuyɔ tɪtasɪ
wɛs lɛ, pɪkpazɪ lɔɔɔɛ sayaa nɛ pɛɔɔɛ yɛlɪsɪ. Mbu
pɪwɛɛ, powoki pakpayɪ lɛ, pɛtɛndiy-we kitenduɪ,
ɔɪkpɛnɛ taa lɛ, nɔɔyɪ eekpɛŋna-we. Paa ɔooyɛ ɛzɪnɔ
ɔɛkɛ. Pɪfɛyɪ layzɪsɪ ?

Ma-akpɛlɛnaa mba pa-taa ñɔɔ "pɪyɛɛɔɪ" yɔ,
pɛhiya padɪŋ mbɪ yɔ lɛ, pɪɔɔɛ pɪkɪsɪ-we kɪkɪsɪ.
Ŋɔɔna-we yɔ, ŋŋnay se pɔɔɔɪ kɪɔɔɪ naa pasɪba
kɪsɪbɪ ? Kɔɔɔsɪ tan-we ɛzɪ ɔɔtɪ tɛlɛŋa taa yɔ. Mbu
Paamaala nɛ ɛ-ɔan panaa nɛ patɪsɪ pa-tɪ nɛ powolo
pɛhɛzɪyɪ manɔɔ sɪsɔɔ nakuyɪ tɛɛ. Paamaala ñɔ
"pɪyɛɛɔɪ" ŋɔɔ yɔ, kɪlɪkɪ-l ɔɔɪ ɔɔɔɔ.

Mbu yɛbɪna nɛ ɛ-ɔan Mawayɪrɛwɛɛ ɔaa pɪyɛ nɛ
ɛ-mayɔmay ɛɔay nɛ ɛkpay ɛ-ɔan Paamaala ñɪsɪ nɛ
ɛtɪnɪ ɛ-yɔ yɔɔ. Pɪlabɪ Paamaala ɔamɪyɛ. Lɪmayzɪyɛ
kɪɔɔmɔɔɪyɛ kɔmna ɛ-ñɪsɪ taa nɛ ɛ-lanɪyɛ maa. Yɛɛ
ɛ-nɛyaa mba pɛwɪyɪlay se patɪŋ-l yɔ, paakɔma, ɛbɛ
ɛɛɛɛ-l-we ? Ɛ-mayɔmay ɛtɪhiyɪ nabuyɪ se mba
kahiɔna na ? Paamaala mayzɪ se ɛbɛ kɪkɔna ɛ-ɔaa nɛ
ɛ-ɔoo hɔɔ taa tɪ nɛ pana mbɪ pɪɔɔŋ yɔ.

Mba kacayna Paamaala se ɛbɛ labɪ nɛ
ɛɛkpɛndɪyɪna ɛ-nɛyaa Teluudɛɛ se pana ɛgɔm weyɪ
ɛkɔŋ yɔ. Paamaala kɪtɛm naɔ Teluudɛɛ tɔm yɔɔ lɛ,
ɛkɪsɪ se pataatɪ. Ñɔɔsɪ nɪzɪ sɪkɪsɪ ɛyaa susaa yɔ, yɛɛ
pɪya iitɪbɪna, pɪwɛɛ ɛzɪma ? Paamaala ɔoo hɔɔ

taatu yɔ, ɛɛ ɔɔɔ ɛ, kɛnɛtu Paamaala laba ; mbu
puyɔɔ yɔ, pɛtɛkɛ e-neyaa siŋŋ, hɔu taa neyaa yem tɛ.

Ŋgu, hayɛ abaa ! Pa-pɔɔɔɔɔɔɔ ɛnaa nɛ
ekisina-we se pataatii Teluudɛɛ nɛ ñɔɔɔu ku-we yem
falaa. Kpayɛ lɔmayzɛɛ ana, nɛ mbu pɛtɛkɛɔŋ ɛjaɔɔ
ɔɔnɛ ɔɔ-yɔɔ payɛ yɔ, pɛtɛkɛɔɔna Paamaala. Ɖɛɛɛɛ ɛɛɛ
ɛ-tɛ liu. Lɔmayzɛɛ ana a-tɛnɛ aɛɔɔɔ ɔama taa nɛ
aɔɔu Paamaala ñɔu taa nɛ ɛ-ñɔu ñɛtɛzɛɔ-tɛ holuu ɛzɛ
kɛɔɔɔ yau kpo yɔ.

Paamaala ɔɔɔna ɛ-kuñɔŋ wɛɛ mbu ɛ, ɛɛɔ se :

« Hee ! Taabalɔ, ña payay se Paamaala ? Kuyɛ
ŋɔɔɔ ñɛ-ñɛŋga ɔɔɔ nɛ malɛɛ-tɛ foto nɛ
pɛkɛɔɔɔna-ŋ. Me-liu wɛɛ ɔɔɔ se ma nɛ-ŋ ɔkɛɛɛ
pazɛ nɛ mantɛɛɛ suye mabu layɛtu. Ŋnaɔ suwe ? »

Ɖzɛ ɛtɛɔɔɔɔɔɔ nɛ ɛsu mbu yɔ, pɛlaba Paamaala
ɛzɛ ɔɔziye taa yɔ. Ɖɔɔɔɔɛ ɛ-ɛɛ taa hɛzɔu nɛ ekuli-yɛ
camɛɛ se ɛna ɛzɛ mbu ɛɛɔ nɛ mbu ɛnaɔ pɛɛŋa

ε-εως γο, πλυ toovenim tu πικενα γα kawllsi πλυ. Ριτεκε kawllsi γο, lmayzee wena ale dōh εως ε-ñuu taa γο, atite, adayna. Nōosi ñay γο σιdōh setuu e-lotu σευ σευ.

“Ριγεεδι” tanha ñōdōh ε-ñuu holuu, ne pōtōh se tete ceγγa nakeye kōō ne kasih ε-εsundaa ne kekpeziyne-ι. Hou ! Eyaa, ιtōh se ejam feyi tōm ndu ti-γōō keke ? Paamaala ese γōō cebi camlye ne εcōhna le, enay tete ceγγa nakeye ση ε-εsundaa cōlu dōdō ezi panay-we tetu sōsōtu taa γο. Pe-wetu taa le, ηhnaγ se eyaa naa alewaa ? Κυdōmaa mba eyaa kikpedaa, kydōmaa mba se peke anasaaylwaa.

Ρι-tine ρι-taa le, patulu nabuyu. Weyi esih Paamaala esundaa γο, se πικulina ele. Paamaala cōne-ι kpaυ γōō. Pantalau ηgu etōlaa γο, paa tu tōne, dīdī cetaa, ρicay kpezellu. Paamaala kitēm sum tanayυ ενυ. Tetēceysi nzi, siyay-ι se “blujin”. Ekpiti ε-pantalau ηgu ky-nōsi ne ρinay ε-naakoma. Ŋna ale, canay ñaasuu mby γο.

Paamaala weε εcōhne-ι mby ne ekōō etall ε-tinay taa le, εbe γο ? Eyυ εenay se kungyu tōnu naa ñu ñηgu taabalυ kpay ne eta ε-tinay taa se tambala ? Piyele le, nōoy εeyōdū tōko ηgu esuwa γο ki-tōm. Cōjō maymay tōne ñakuli ele γōō wuzuu keyō. Tōko le ? Panay lotu γο, lēeka ε-handala taa, piyele e-sinasi yem, ηna ηtōh se yolim taa kamay. Ŋcōne-ι ρifeyi tōō ; mōō ezi pōtōki ne pehezlyne-ι.

Ρι-tine mby γο, ρitheyi dā-taabalυ natuyu. Pōcō ellu eyaa kibama taa tem le, ekpay nabuyu ezi telēha

yɔ nɛ eteli ɛ-ñuu yɔɔ se hulay. Ɛ-tɩne payɩ lɛ, ɛɩ tɛtu ndu payay-tu se "Amerika" yɔ tu-tɛ nindiyaa mba payay-we se "Kampɔylwaa" yɔ.

Pɩtɩke pɩ-tɩne lɛ, ɛɛ e-liu tɛɛ nabɩyɩ ɛzɩ kokode

yɔ, ɛɛ ɛyay se foto. Ɔɔɔ ɩɔɔnaa keɔɔ, pɩtɩɩ fotonaa mba ɔa-tɩne ɔɩnay fayɔɩnaa taa yɔ. Ɛ-tɩtɩne mbɩ yɔ, asaalu kilɩ-t weewee.

Tɛtɛ taɩayɩ ɛnu yɔ ɛsɩɩna Paamaala ɛsɩndaɩ nɛ ekpeziy. Mbɩ ɛnu Paamaala ɛtɩɔɔɩ kpedem layɛ. Pane yɔ pane yɔ pa-akpelenaa Paamaala nay nɛ ɛtɔzɩ ɛ-ɔalɩ yɔɔ. Ɛ-ɔalɩ weyi eyebi e-ɔoo nɛ ɛ-caa nɛ ewolo ɛɔay tɛtu sɔsɔtu taa nɛ ɛmeyɩɩ ɛzɩ awayɩ nɔ yɔ.

Peede lɛ, pisey Paamaala hoɩɛ kpaka. Peede peede yɔ lɛ, ɛtɛma kuyɩ ɛmaa ɛ-nangbanzi yɔɔ ci se pɩɔay ɛzɩma yɔ, ɛkpɛɛki tɛtɛ ɔɛɩya ɩɔa paɩɩɩɩ

εγώ γα. Είε, κραηη naa naañaku ? Ροτο se εγυ cay
εηεζιγ ne ewiy ε-κυñωη ne pitepa-m labu nooyu ko
εεεγιγ-ι ενυ Paamaala ? Kaza Paamaala κρεζι
nuhgbahay se ετασι λεεκα ne ετα tanayυ liu tee λε,
ε-δαη Mawayιρεωεε sezi εκρα-ι kra...

13. MBY PLLABA PLDEE YO

« Haayɩ ! Paamaala ! Ŋa ɗɗɗɗ sɔɔɔ ? Ŋsɔ mbu pulaba-ŋ wiye taa cune yɔ ? Ŋsɔ mbu ŋkalaba cune ne pɩkay-ɗu tɔɔu ne ɗe-ese yɔ ? Paamaala, hayɩ ! Man-caa, cɔna me-ese taa ne ŋkiti ŋcay ñe-ɗede ! Yeli-i ne eɗena mbu esɩyɩaa yɔ ! Naɗuu ŋgu ehoɩ-kɩ ne esɩyɩ yɔ, enu ne nɔɔyɩ paanana-kɩ pɩtaake ɗa ! »

Paamaala nu Mawayɩrewɛɛ nɔɔ taa tɔm ekpa e-tɩ ne esɩŋ, ele, e-tɔnɩu feyɩ e-yɔɔ. E-nandu pay e-yɔɔ yem kra kra. E-ese sɛɛ yem ciyɩyɩ, ŋnaa ŋtɔŋ se kpansɩu tɛɛ ɗum. E-hola lu a-tɩne yem cezeyuu. Efeziy yem fuu ezi ɗu yɔ.

Ɖa-canaa tɔma se halu wɛɛkiyɩna halu ñɔɔzuuna. Toovenim Mawayɩrewɛɛ etaawɛɛ, mbu pulakay yɔ, pɩɗɗɔ. Paamaala tɩsɔɔ, pɩtɩke tɔm ndu pɔsɩu-tu yɔ.

Paamaala ɛɛkay tɔm ndu sɩu kpedem. Etɔzuu-tu ezi halɩyɩya tɔzuu kɔɔɔɔ kɩyaku ŋgu kasɩm abalu yɔ. Paamaala tɔzuu tɔm ndu ezi halu ɗoyo tɔzuu e-kɩyaku kulɩɩu wiye yɔ, mbu pu-yɔɔ yɔ, eyu ɛɛsɩu kuñɔŋ yaa wɩzasi nzi enɩwa ne pɩɗɛɛ yɔ si-yɔɔ. Yee wɩzasi yɔ, Paamaala nu-sɩ siŋŋ. Ezi Paamaala siŋɩu peeɗe ta yɔ, tɔm ndu tulaba pinde yɔ tɩkɔmna e-ñɩu taa. Paamaala tɔnɩu epay ki-tɩ yɔɔ yɔ, pɩtɩke sɔɔɔ tɔm ɗeke yɔɔ.

Toovenim tɔm kɩtɔzutu kpay eyu sɔɔndu pɩkɩɩ pulabɩ wiye. Paamaala ɗayɩ nu tɔm ndu. Ezi eyu nayɩ silimay yɔ. Ebe kulabay ? Puwiye le, paaya-we ezi sɔɔɔ ɗɗɗɗ yɔ, se pɔkɔɔ Teluudɛɛ ne pamɩ egɔm sɔsɔ nɔɔyɩ. Eɛ kakɩɩ sɔɔɔ pamɩu weyi yɔ.

Pacingili-we puwiye dɔdɔ ezi sɔnɔ yɔ, eɛ, pɪkɪlɪ pɪkɔzɪ. Weewee sɔnɔ se pehiy nabuyɔ nɛ pakpazi yɔ, puwiye hay caysay pawɪlɪ-we. Puwiye sekurɪterɪwaa tɛma pɛ-esɪndaa mau mɪzɪv pɪtɛ lɛ, pekpeyli haɗaa haɗaa nɛ pasɪ-we sulum pɛŋ. Toovenim sulum talɪ-we, ñɔyaa ñɔwa.

Paamaala kaahiy kɔnɔ salay nɛ nanuɔ celeya nɛ eceɛ ɛ-dɔŋ Mawayɪpɛwɛɛ. Piyele nɛ ɛ-maymay ɛɗɛɛ ewolo ehiy sulum caɗay, abalu tɔnɔy lɛ. Hum ! Cukudu caɗay kɛ we ? Eyu lɪ tɛbɪyɛ, ɛɪɪɗɔ nabuyɔ e-kooka taa wɪsɪ nɛ sɪ-dɔv nɛ ŋtɔ se sulum caɗay laki-lɪ ɗɛu na ?

Puwiye Paamaala ɗɪkaa nɛ ɛna. Paamaala ñɪtaa nɛ ehiy nabuyɔ nɛ ecelɪ ɛ-ñɪŋga lɛ, ekiti ɛsuɔ ɛyaa taa nɛ ɛtɛzɪ sulum caɗasi kpezuu. Pɔtɔma se kooka tɛɛ ɛfɛyɪ nabuyɔ yɔ, caɗay ɛɛkaki. Toovenim, Paamaala ɗɪki sulum caɗay ŋga yɔ, kakuyaa kasɪŋ ɛ-taa kɪsɪŋɔv, kɛɗɛɛ kakpa ɛ-ñɪv takay taa.

Peede ɛɔnɔaa ɛñɔyɪv lɛ, ewolo ɛcaɔ ɛ-ñɪŋga Mawayɪpɛwɛɛ ɔɔɔ. Eɛ kɪcaɔ teluu kɪɗɛ nɛ ɛɪbɪyɪɔ kɔnɔ tanayɔ weyi Paamaala kɪkɔnɛ-lɪ lɛ. Paamaala ɛɛɛ yɔɔ pazi ɔɔv, ɛ-ɛɛɛ muɔ miŋ. Sulum pazi-lɪ kɪv. Mawayɪpɛwɛɛ na mbu lɛ, ɛñɔɔzɪ ɛ-tɪ, ɛcaɔ camɪyɛ nɛ ɛkpaɔ ɛ-dɔŋ ñɪv nɛ ɛɪɪɪ e-yo yɔɔ.

Pɪlaba Paamaala camɪyɛ pɪŋŋ nɛ pɪlabɪ-lɪ ezi ɛkpaɔ ɗom yɔ lɛ, aayɪ. ɛ-ñɪv taa tɔm kɪlɔa. Lɪmayzɛɛ maymay ñakɪv-lɪ pɪkɪlɪ sulum. ɛmayzɪɔ ɛ-caa akpadɪyɔ weyi ɛyɛbɪ-i ɗɪyɔ yɔ ɛ-yɔɔ. ɛ-lɪmayzɛɛ wɛ ɗɔdɔ e-neyaa yɔɔ, hɔv taa neyaa mba pewilay se patɪŋɔ-lɪ nɛ ekizi yɔ.

Yee palu leeleeyo e-yoo cine yo, panu pi-taa. Nɔɔsi kukpatu-we ne pana. Mba cayne-u se kañatu ekilaa ne etukpendine-we. Ejaɗe yo cine mbu mbu eyu laki se piikulay lmayzee kibana wena awe pi-tɛɛ keyo, nɔɔyu taacakuna nɔɔyu. Paamaala lmayzee we ɗɗɗo e-hayim yo.

Ɔooo ririsuu yo, nabuyu elaki cikili ne petitiyi se payaa-u. Hayim suu ñutu. Eɛ, emayziy e-taa se tetu sosotu taa eyaa feyine naɗiye se palaki, yo paba eepiziy ne pamu agoma ne mba haɗaa ɛ, peyele-we pa-hayim taa ? Eɛ, kiyaku pilim ñeleba ɛ. Eɛ, sosaa kuɗumaa mba peheyigna-we se pahayi ne tɔɔnay tɔyi. Yo, pakpay ndu ?

Paamaala tikizi, hezuu weɛ. Ɔooo anasaayu kiweɛ ɛ, pakpaway eyaa ne ɗoŋ. Nɔɔyu tirisiy se eyeli paa le yaa ɛla tumiye ndi esoolaa yo, eɛ, nabuyu nabuyu kazaa. Paamaala lmayzee tusuna peede.

E-ɗaŋ Mawayireweɛ talu halu labu. Yo, elaki ezuma ne ɛna mbu mbu rirɔzuu yo ne puɔɔ ekpay-u ? Enuna agbaydaa eyaa se yolim tikuu yo, nabuyu pekpeziy-i, ngu sɔmɗo mɛla tɛla camiyɛ. Rirɔzuu-u se eɗɛɛ ewolo Halukpayrindu ne ɛla tumiye, yaa abaa ne eya mɛla ne ekɔɔ.

Akrekrina, ale yo rifeyi takuu. Leeleeyo heekadaŋa liidiye talu neyye liidiye. Pi-tine mbu yo, e-ɗeke e-ñuu taa piɔay ; enu yo efeyina ñuu yo tu nɔɔyu se eɛsine-u.

Niye kuḍumḍiye konu ṅanay na ? Eie, Paamaala feyi se ekiziy Mawayirɛwɛɛ sɔnɔ ne cee kra. Lɔmayzɛɛ ana a-tine awena ne aɔɔ Paamaala ṅuu taa ne atan ne puwiye mbu pɔtalɩ-l yɔ, pɔtalɩ-l.

Toovenim puwiye le, etina se sulum caḍay ɔɔɔɔna e-ṅuu taa yaa lɔmayzɛɛ maymay kitina e-tɔm. Mbu puwɛɛ se pɔlaku yɔ, mbu labina. Lɔmayzɛɛ kilɩ-l mbu yɔ le, pikiti pɔlabɩ-l ɔmɔmɔmay tiye lɛɛɛ. Eie, pɔlaku-l ɔziye tiye, eie, enay keeke se eɛɔu, pɔkilɩ-l ɔɛu.

Eṅay pana ekuli e-esa, eie, ebe enay ? Kawɩlasi maṅmaci. Paamaala titisi se eyu enay e-esɩndaa. Pɩtɩke ɔɔɔ anjau, pɩtɩlu sukpɛɛɛya. Eie, Paamaala nay keeke se eyu mbu puɔɔ yɔ, tɛtɛ tanayu enu ewena ṅuu, eɛɛ, nɔɔ ne naṅgbaṅ. Pɩte ɔɔɔ le, eɔɔ yɔɔɔ.

Ŋtɔṅ se tɛtɛ tanayu woba ne esɩ Mawayirɛwɛɛ yɔ candan ne eṅɩɩɩ se pɩcaɔ ezɩma yɔ, esayɩ eie hɩla yɔɔ... E-lakasi taa tɩtɩlu ɔɛ-te evebiya leyɩuu ne pelaa yɔ. Tɛtɛ pɩyɩ tatiɩɩɩna ṅamtu. Eɩna ɔɩya eɔɔ mbu yɔ, eṅay keesuu, esɩ Mawayirɛwɛɛ yɔ kendeṅ ne eholi keu. Pɛɛ eie e-hɔye yɔ tɩṅna kɛnduu kraagbaa. Tɔm ndu Paamaala tɩcaa e-te kɛm layɛ. Paamaala kuyɩ e-nasi taa le, kuḍumtu eheyi-i :

« Tɛtɛ ceɣya ṅa, ṅɩcaɔ se ma ne ɩ ɔɩtaku ɔama ladiho yɔ, ṅkɛɣ ṅa-nɩmau heɛɛ ne ṅɔɛɛ. »

« Kaasa ! Anɩ ṅtɔṅ ke ? Ŋɩma weyi ṅyɔɔɔɔɔɔɔ-l mbu yɔ ? »

« Դէսկէ ան, դէս ան, անբարեկամ. Երեսուն
մե-մե Լ, դիտս կրէ ! »

« Նիտ տա մա մի սե մի՞նչ Երեսուն ? Դիտս
բարեկամ սե "Brucelee" յո տէ դիտս. »

« Բարեկամ սե բարեկամ, բարեկամ սե բարեկամ, բարեկամ
մե-միտ. Կըստս մեհե-դ : յոյ նա-տ միտ յո
բարեկամ-հոյ յո կընտ ! »

« Տոնո անբարեկամ տակ դամ Լադո. Նա նասի
"judo", "karate" կընտնոյ. Բարե... »

Կա, կա, կրէ ! Կրէ, կրէ, կրէ !

« Կա բարեկամ ! »

Կրէ կրէ կրէ !

« Երեսուն. Երեսուն կըստս մա Լ ! Դիտս
կիտ. Բարեկամ մա դիտս յո-նե Լիտ բարեկամ յո. »

Kpoyi kpoyi !

Ɛλε, ηςσναα, εγaa πuσε yem. Halaa δση catuu ne πσκηη. Tεtu σσςσtu taa tσm keε mbu.

Paδδου πuнду πσ-σσσ. Piyu cikulu le, ηnay εγaa tidiye. Ña-πuγa ηmaku, ña ne ña-halu, paa evebiya nabeyε εtakuuна dama ladeho, πuñtu πuσσδu pazu γσ, πuτema. Puwe εzu πσσηη se : weyi εσay εσay.

Halu σεku πuγa e-siyε wayu ελσ, εδεγ sawuδε. Aseyuπuγa nakeyε ñaluη ηnav ne mutu timtim ne kσδσku kakpazune εσσ ne kesey kewoki tσm hiu. Keyeba mutu ne dεγa.

Ka-kuγuu taa kpaka mbu γσ, kamaba kooye naδuγε kpa kekezu kepeδu. Ɛλε, kanu se nabuyu laba yaa ? Cepeγyi ! Ɛbe σση ñeyuγ mbu γσ ? Menkeduu ne mentεη mbu γσ, πuτukazu hay yaa punu se eesey wobu γσσ. ηςσna habe λεna γσσ, πuλσtu kσm γσσ.

Abalaa nabeyε ñana εγaa kpezu mbu le, papazu seu, ελε, patatunada dundu πulakuηa γσ. Lalaa kpay piyele mba tiki, papuπuγ pamaku lalaa lanηa taa yem kpa kpa. Pese camm ne πuσσ panay se picodji-we. Tεkpeu, paδaynu εsa hau tibu γσσ. ηnaa πuφeyu ηςσσu.

Piya nasuγu ñakiti sukuu dama. Ɛbe laba ? Aluwaatu ndu εγaa seγa mbu γσ le, lelu feyu ε-taabalu nanηbanay γσσ etana. Ɛ-taabalu πuπu kpeu le, ηgulumiye lelu nu ε-handala taa kpim. Mba πuδuγna-we γσ, paba πuσaa pekiytiγne habuγe yem. Ñaduu nakuyu ? Mba peleyu taluu γσ, panaa πσñσku.

Paamaala ñɔɔzi ε-εgbaytu camlye : kela naale helele, numlye eslye fɪŋŋ, calɪm kpeŋna mɔɔŋ kpolo kpolo, nonkoloŋa lɛɛka kotanŋ, numbɛdlye tuulee. Kɪdɛ taa kusanŋ. Maanay se mɛnkɛdɪna ɛbɛ nɛ mɛheyi-mɪ taabalɪ wɛ wɛdɪs ɪgɪ kɪ-taa yɔ. Pɛwɛɛkɪ-lɪ ɔayɔay. Pɪyɛle lɛ, ɛyaa mɛncɛyaaawaa naale dɔkɪna Paamaala.

Ɖɔŋ fezuu ɛzi kamay. Pɪwɛ ɛzi paayebi-i nɛ ɛtɛzi tanayɪ liu tɛɛ tam. Paamaala tɛ mba dɔŋɪ-lɪ sam nɛ pakpalɪ nɛsi taa mbɪ yɔ lɛ, tɛtu taa pɪɪa nakɛyɛ tɛm seu nɛ kowolo kayaa polisinaa. Nasɪ ɛ-taabalɪ Paamaala ñɔɔzi mbɪ yɔ.

Yee pɪkɛ dɪsɪ kɛyɔ natuyɪ taafɛyɪ. Abalɪbiya takɪ dama ladiho pɪtɛma. Tɛtu sɔsɔtu taa tɔm wɛna ndɪ. Ŋyɔkɪ ña-taabalɪ yaɔɛ hɛu, pɪtɛtɛ wɪyau tɛ, kɔmɪsaarɪya pɪtɛŋ. Ŋmaba lɛɪɪ pɪɪa, yaa ña nɛ ña-dayɪ ulɛkɪ dama tamasi tɛɛ, pɪtɛtɛ kɔmɪsaarɪya ɛzi sandalamɛli.

Tɛtu sɔsɔtu taa tɔm wɛ wɛdɪs. Ña nɛ ña-halɪ piyosi-mɪ nɛ ñɛ-nɛsi kpa ɛ-yɔɔ, ɛkpaɪ nɔmɔɪ, ɛdɛɛ sandalamɛli yaa ɛdɛɛ kɔmɪsaɔɪya yaa ña-pɪɪa ɪga ɪlɪlɪ-kɛ yɔ, paa ɪga ɪkɛzi kpaɪlɛ nɛ kɛfɛyɪ ñɪsɪ taa mayzɪm, kɛtɛm tɪŋ yɔɔ kpaɪ, pɪtɛma tɪ-kpaɪzɪ ñɔɔzɪ, pɪtɔɔ-ɪ, kɛdɛɪ kaya-ɪ dɪndɪ kɛ-liu sɔɔlɛ yɔ. Tɪtu maymay ɪtu ɛyɪ, ɛtikizi ɛya-ɪ dɔli...

Pɪ-tɪnɛ mbɪ yɔ, Paamaala nɛ ɛ-tɛ mba lɛ, patɪtɪlɪ mbɪ. Pɛwɛ yɛm ɛzi dɪsɪ pɛwɛu nɛ tan ɛmaba-ɪ, ɪmabɪ-lɪ, yaa ɪdɔpɪ-lɪ ɪdɪ tataa, ɪñɔkɪ ɛ-nɔsɪ nɛ suhuu, nɛ wɪdɪyɪ lɛ, ɛɛtasɪ ñɛ-yɔɔ kpaɪ yɔ. Pɪtɛkɛ mbɪ.

Ɛzi maayɔɔɔɔɔɔ ne mentenɔ mɔɔ yɔ, polisinaa tem talɔɔ ne fɔfɔɔɔnaa fɔɔ fɔɔ fɔɔ. Ɛyaa mɔzi yooɔ, pɔkazi Paamaala ne ɛ-ɛgbayɔ heku taa. Polisinaa tatɔɔɔɔɔɔ-wɛ natɔɔɔ, hanɔɔɔɔnaa patɔɔ pe-nesi ne pakpay-wɛ pɛɔɔna. Ɛyaa sɔsaa ñamɔzi. Piya ne menfɔɔ natɔɔɔ malawaa tɔɔna-wɛ. Pɔkɔɔ patalɔ kɔmɔsɔɔɔɔɔɔ.

Mba pɛtem sum kɔmɔsɔɔɔɔɔɔ tɔm yɔ, pɔɔɔɔ miduu se Paamaala tɔm tem sɔnɔ, mɔɔ pɔyɔɔ yɔ, calɔm kpɛma. Paamaala tike se natɔɔɔ wɛ pɛɔɔɔ yɔ. Ekisaa ɔɔ, ɛ-taabalaa naadozo ne ɛ-ɔɔɔ Mawayɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔ pa-wayɔ tɔɔɔɔ. Pɔlabɔɔɔɔ lelenɔ, ɛmayɔzi se paa pɔlaba ɛzɔma yɔ, pɔkɔɔɔɔ, ɛ-wayɔ wɛ nabɛyɛ. Paamaala tatɔɔnada tɛ ɛ-taa lakay lelenɔ.

Patala kɔmɔsɔɔɔɔɔɔ nɔnɔɔ taa ɔɔ, potuzi-wɛ kutuzu pɛpɛɔɔ kɔduyuu taa. Ɔñɔɔ fɛyɔ papaɔay pɔ-nɔsɔ yɔɔ. Paamaala kuyɔɔɔ ɛ-ɛsa kpaka ɔɔ, ɛɛɛ

enay ezi tu ni ? Pisiy yem cimm. Ijhay se ñuu we le ne pondone ñewee le. Hooye ne lotu mbu ya, pitama yem tamm. Hulay nga epama ya, kaka ne ñuu puwe ezi pewe tom.

Layzasi ñahuwa sikpa siñy. Ijriziy htul se eyu naa ebe. Tanaa nabeye ezi ese ya, hay hoyi pulaki-ij se eyu. Pitama le, peheyiy Paamaala se komseeli kele. Komseeli kusi e-ñuu kpaka le, Paamaala sima se e-tom tema.

Edo eñotina Paamaala ne e-taalab. Etoni-we ne panangbanzi tee ekpa etul pa-ñuy taa. Ele, hnaa htay se teu tilaa.

« Walaa ! Fasi ! Salo ! Too ijku-m waa. Kujou feyiwaa-mi. Pokona-mi se pokuli mi-esa tetu sootou taa le, podo we... Pokona-mi se mi-moy tee etul ne utul mbu pudoy ejade yoo ya. Pexeli-mi toonay kibana utoo uñoo, tema le, puwe se uku de-piya. Walaa ! Kujowaa pane. Sono ña, ijkiy pazi ne hna. Ijheyiy kiheyuu se ña payay se Paamaala. Sono sono. Paa hkala maana htily ijy ne hli komisadya kune ki-taa ya. Pumonaa se poho ña-nuygban pazi, pekpeleki-ij ne htul ejade yoo mbu pudoy ya.

Pexeli-mi utoo le, puwee se uku de-piya. Mbu potoy se eyu ni e-etinaa numou taa pindu. »

Ele, polisi nooyu ñasoway le ne fezi fakay :

« Moy-komseeli, monpoozaa manu, ñasi Minisi kooosu piyalu ke tete ceyya kaneyo kamaba ; pite dodo evebu kibanu enu ya, e-koo ne komonqaa piyalu palyna... »

Քե, կօմիսէրէ ես զայն միջ մս կէ :

« Abalaa, տես մտնոցբայ նե տու ! Տնոցս ստո՛ւ նե սո՛սս զե-նեսի տա. Ղմակ սույե, ղմակ, աօօօ. Տո՛ո ղնայ նե ղնա. կօմա ! Eh ! Քլա կնայա կանոց, ղնլմ ղնայ կան ղտեմա ղն-տա նե ղաէկ մս յօ ? Keyi ! Alee ! »

Տոցոսս նե տեղ մս յօ, քեմա Paamaala

տեմ նե կանզի քոչկու-ւ քեքը կուսոսս նակոսս տե, քեքու մսկու քո՛ո կքեղղ.

Քլե քակրայ քա-ղնլմ ղնայ կէ նե քեքնա քեքա տե նե կո՛զլոյե. Ք-տնե մս յօ, Mawayրեա նե Paamaala տաբալա քե-էսնդա. Քլա նաքե կլի կե-ղսոյե նե կո՛տղ սե :

« Mañi wew mbu ya, tom ecaɣ. Ecaɣ tom paa anɩ se pataayɔɔdi. E-kɔɔ ɗaɗnaa keɛ sɔsaa piya, mbu ruha-ɩ ɗoŋ ne ecaɣ ɗa-tɩne tom, nɔɔyɔ eɣɔɔɔɔ. Paamaala kazi-ɩ wɩɩɩ. Paa mbu, sɔɔ palabi-ɩ samm. ɗa-tɩne ɗa-taa we leleŋ. »

Mawayɩrewɛɛ ne Paamaala taabalaa powoŋ ne pakpaɣ numɔɔ kpem yaɔ. Palɩ numɔɔ taa ɩ, Mawayɩrewɛɛ se :

« Pataayaa-ɩ se Mañi payaa-ɩ suwe ? Eñki eɣaa kiñɩɩ se pehiɣna paba krau. Yele wiɗiyi ŋɩɣna e-riɩɩyɔ yaɔ ɩ, ruɔɔ ne eheyi size eɣɣ Mañi. »

Mañi tom rewɛɛ pɔyɔɔɔɔ ne pɔkɔɔ patali ɗɩɣa ne pakpaɣ tom ne peheyi sɔsaa.

Teu fema ɩ, Paamaala caa ne wiyau Taakuñadi paɗɔ numɔɔ ne patali kɔmɩsaɗɩya. Powolo pamayna kɔmɩɛɛɩ. Maasɔɔ se meheyi-mɩ se payay ɛɛ se Camɩye. Toovenim ɛlaku ɗeu, ɛlaku camɩye. Ewɛɛ mbu ɩ, enaɣ haɗaa puɔɔɔɩye.

Ena Paamaala caanaa mbu ya ɩ, emu-we camɩye, ɛkraɣ tom ne ɛkedɩ-we. Peede eheyi-we ɗaɗɔ se yee ɛkraɣ tom tɩne ɛtana "Juju" ɔɔɩ ya, ruɩlaku ɗeu. ɛɩ, Paamaala caa kuli e-hulay ɩ ne ɛkrekina e-lotu kram.

« ɗajaa, hayɩ ! Cɔna me-ɛsɩndaa ! Piya tom, paanaɣ se ɛjaɗɛ we keɗɛ. Man-caa, ña ɗɩɔɔŋna. Yabi-ɩ ŋtisi ! »

« Mana mbu, ɛɩ, mi-maymay ɩna se ɩɛɩɛyɔ paalaku nabuyɔ yem. Puwɛɛ se nabuyɔ ne mowona

mantaa piya nga ko-ko noo ne etaawolo ena e-dan weyi ele ke da-soso ya. »

Peede Paamaala caa ne wiyau Taakuñadi pocco kpeee. Komiseeli naa se pa-taa we tom le, ekitini-we se :

« Man-caanaa, yee unay se momuluu-mi kumuluu keyo, uriziy idεε ekpe ne cee le, una dinda mi-piyalo weu ya. Mi-yoo maluki. Menfeyina natuyou pi-taa. »

Statuulida e-noo le, Paamaala caa tem tataa tobu kpuu, ekali ewolo ekpa komiseeli nuygbanyay, piyele ne tom liy yem piy piy piy :

« Djaa, djaa pitaawizi-η oou ! Man-caa, Eso ehεzi ña-lanyε ! Akpadiyaa lakasi. »

Ele, wiyau Taakuñadi ñetem hulay kuluu, piyele ne epazi miduu :

« Eεε, Djaa, εεε ene ene, Djaa ene εεε... »

Peede le, komiseeli esunda pazi ñiyuu ne ekitini-we ñakau se :

« Pitike Djaa tom keyo. Maatoki εεε waa. Ltaayele ne man-caa tali cune ekpa-m ! Moyoodi ndu yo, uriziy keyo, iheyi-m ne mendena mi-piyalo salaka soso kuduuyu taa ! »

Paamaala caa te kpeli se :

« Djaa, ma se Eso ehεzi ño-hoyε ! Ma ne wiyau djikitiy ne da-wayi ne cee ezinoo le, ditalaa ne ηnu. »

Statuulida e-noo le, komiseeli pisi kpeli ezi tu ñasuu eyu ne epediy kpe kpe 70.

« Ɖε-τε mba mi-ñuη feyi ke ? Mansu mi-piyabu cune ne teu fe ya, mansuu tom. Maapiziy, sɔnɔ deke le, puwee se malizi-ɩ cune. Cee teu efemi-i cune ya, episi salaka tu. »

Ele, Taakuñadi se :

« Pidimay, ñe-ndu tɔne ! Ŋgheyiy dajaa se dilu ne dikɔɔ, ne ηto se cee yaa ? Man-caa, pitaawizi-η, akpadiyaa tom. Ɖilu djiwolo dina do-koobu nɔɔyu kiyaaku sɔsɔ taa ne dirisi. »

Komiseeli pisi eɔay ε-τε "biɔoo" taa ne eɔay-we. Plaba saa le, patalaa kele. Paamaala caa wesi e-toko tee, elizi folɔto taɔayɔ nɔɔyu, ele piyi kɔtɔsɔɔ ezi hay rindu ya. Ewee heɔuu taa puɩteη. Picketaa le, kaɔe kaa le, ne ekpezi e-nesi taɔayɔ enu ε-taa, elizi puɔyɔ nɔɔyu kungulum ezi putuude ya. Esuu ele heɔuu yaɔ.

Ezi dooo maakeɔuu mbu ya, etatutenda heɔuu. Pɩsacumla deke pɔhɔkaa. Pɩsacumla ana a-taa elizi hayuu nakuyɔ, pekpii-ku mulu mulu. Ekitina-ku ne etay komiseeli nesi tee. Ele posaa le, eɔay kutokun nɔɔnɔwa hayuu. E-esundaa ñuη, ekitina eyay Paamaala caa.

« Hayuu kuɔumuu mankpay ne mowolo monkuuni tetu na ? »

Weyi etatuli haɔaa ya, e-deke. Piye ewe e-cokoto kapay taa, etikizi eheyi-η se eɔɔηuu mbu ya, yele kobo. Komiseeli cɔna-we etihay-we.

« Leeleeɔɔ, mewee maluki mi-piya yaɔ le, pɩpɩsa-m tom. »

Ελε, wiyau Taakuñadu kitina se :

« Ɖajaa ɔlɔsɔŋ mbu palaki yɔ. »

« Lɔsɔŋ, ɪkɔŋ sɪm. Paamaala sɔs kukpatiyɔu salaka taa ɪ, ɪnu ɔl-taa se kaandaa ɛyɔ eetukuuna ɪɪɔ yɔɔ nɛ ɔlɔɔ yem, ɪcandɪyɔna calɪm kɔpema ? Halayɪ ! Ma Camɪyɛ ɪ, ɔsɔɔ mɛnkɛ kɔmɪsɛɪɪ ɪ, maacay me-egbele cɔɔɔ ɔlɔɔ nɛ mantɪɪ se mbu piya laki. Mbu yɔɔ mañaki pana mɪ-ɔlɔyɔɔ yɔɔ. ɪlaba malɪzɪy me-nesi. »

Ɖyɔɔɔɔɔɔ ɛtatɪsɪlɪɔɪɔ ɛ-nɔɔ ɪ, Taakuñadu hɔ Paamaala caa nesi tɛɛ cɪka, ɛkɔɛɛ-ɪ nɛ ɛsɛpɛ.

« Taŋ, tɔm ɔlɔɔ ɪ mbu yɔ ? Kɔɔ ɔlɔwolo ɔlɔna Taamɪɪ ɔlɔwɪɪnɛ-ɪ nɛ ɔlɔna. »

Ɖyɔɔɔɔɔɔ ɛtɛ ɪ, ɔhɔɔ ɔlɔama nɛ ɔlɔɪɪ. Pɛɔɔɛ ɔwolo kɪyaku taa paya kalɔmaɔ nakɔyɔ, ɔlɔfɛyɪ yɔɔɔɔɔ, ŋnaa ŋtɔŋ akɔpɛkalɔmaɔ. Paɔaa ɪɪɪɪɪyɛ ɔsɔɔɔɔ ɔlɔɔ kutokɪŋ nɛɛɛ. Pɛɔɔɛ ɔwolo ɔlɔkɔpɛndɔɔ fayɔɔ taa paya "ŋfɛ" kɔlaba sɔsɔɔ.

ɔlɔtɛma, ɔlɔkɔpɔy nɔmɔɔ nɛ ɔlɔkɪtɪ kɔmɪsɔaɔɔɔɔ. Paɔaba ɪ, kɔmɪsɛɪɪ ɔlɔŋ takayay taa maɔ. Ɖkɔsɪ ɛ-ɛsɛ nɛ ɛna-wɛ ɪ, ɛkitina se :

« Mɔ-ñɔɔ labɔ lɛɪɪ. Mɪ-ɔlɔyɔɔ takayay ŋa kɛɔɔɔyɔnɛ-ɪ salaka taa yɔɔ yɔ. ɔlɔŋ ! Manay se ɪmaɔzɪ nɔɔ ɔlɔɔ ɪ. ɔlɔlaba ɔlɔkɔ ɔlɔɔ, salaka taa ɪɪwoba ɪmaɔŋna mɪ-ɔlɔyɔɔ.

Mana mbu ɪkɔnaa yɔ ! ɔlɔŋ ! ɔlɔwɛ ɔlɔɔ. Maatɔŋ se ɔlɔɔɔɔɔ. Ma-maɔyɔmaɔ manaa se nabɔyɔ fɛyɪ mɪ-ɔlɔɔ, ɛɛ, ɔlɔwɛɛ sɪzɛ ɪnu se mɪ-ɔlɔyɔɔ ñɔɔ ɔlɔyaku ! Ɖɔlɔzɪy ɛɔay salaka ɔlɔna ɔlɔzɪ ɛzɪ naalɛ yaa

naadozo yɔ. Mbu lwaaki sɔnɔ yɔ, pulaki-m ezɛ
pɛtɛkɛ piyɔ pinzi naadozo taa tumiyɛ ndɛ mi-piyɔ
laki-mi yɔ dɛ-cɔlɔ.

Ukpay-i ikpe ! Iwoba lɛ, upay ɛ-ñɔɔ taa camiyɛ !
Lɛɛɛyɔ, ɛjadɛ layzaa. Ɛyɔ ɛɛtasɪ ɛ-taabalɔ mabu
yem. Yee ɛyɔ ɛca-ŋ tɔm yɔ, ŋwoki ŋyaa-i dɔli nɛ
pahɔɔ mi-tɔm. Lɛɛɛyɔ, dɛ-ɛjadɛ wɛ niŋkay taa,

pɛtɛkɛ nɔmɔɔ se dɛtasɪ nau kɪtaafenetu tɔm.

Ña nɛ ña-taabalɔ lwe tɔm keyɔ, ukpakɪy dɛma
ɪtasɪ tozo tu nɔɔyɔ nɛ ɛɛ ñɔɔzi mi-hɛkɔ taa. Weyi ɛ-
tɔm sɪba yɔ, pɔwɛ nuŋgbangɔ hɔm keyɔ,
pɔhɔm-kɔ. Pɛfeyɪ se ña yɔ tɔm tu, ña yɔ tɔhuyɔ,
kɔdɔm ña yɔ nuŋgbangɔ hɔndɔ. Nɔɔ ! Pulaki mbu.

Paamaala ñɔɔ laba lelen se ɛfeyɪ fendu, pɛtɛ
dɔdɔ lɛ, ɛmakɪ suye camiyɛ. Ɛɛ, pɛtɛkɛ pɔ-yɔɔ kɛ

piha-ι qoη ne ekoo e-taalaa ne nooo. Iwolo camye ! Lsee me-egbele Palu. Eoo esu-mi qeu ! »

Hmmm ! Pitulabi-η, ηηση loη. Paamaala ekay tom ndu soo e ne e-sim. Fenay kilalay koma kakuyoo le, ekpa su kiceyo nooy ewona eha komuseeli Camye. Eyo ehumi-η ne hoooy, taahumi-ι ne tatay... Da-caanaa tom mbu. Paamaala ñoo taa feyi pitali mbu enay ejade qine qi-yoo yo...

Looqye wusi pe-te taloo kee. Paamaala qe e-lumayzee taa lemm, etike se patali qya. Kudumto wena e-ñoo taa : ekpen etaly e-te yo, widiyi nooy etaatasi kom ne ehayi-i se powolo lee, powolo lee

waa. Pide enu. Pañni suye maqo kifalu. Widiyi taasti laku nakoyoo taa yem falaa.

Looqye tali qisiη wiyau Taakuñadi te katay taa Paamaala tana. Mawayirewee⁷⁴ mabuna e-yoo ne efe.

Ξίνα δόοο δόλι. Μbu δa-caanaa kútom se lımayzee kuu eyu. Enu Paamaala paaheyi-i se papızıy palabi-lı mbu yu, etaatısı. Sóno enanı e-ese. Paatón pıle se pıle ıde ne we yem, cóna se pañlılyne-lı ne natuyu. Enu Paamaala, pañlıly-lı le, payay-lı, pıdeyly-lı dón dón, pılakı ne pıte le, se anı payay se Paamaala ? Sóno etezi eyu wayı nau cıdı cıdı. Đede tu, sóno tu, cee tu, eyu ke kúdom, paa cıne, paa le, eyu.

14. ΕΣΟ ΕΞΡΕΗ ΝΩΟΥ

Toovenim, ejade yoo cıne nabuyı elakı yem ne Eso tıdu nesi. Paa tumıye ndı le, dı ne dı-leleñ ne dı-ñan. Paamaala na mbu se, suye mabu taa le, kuñón wee, ee, leleñ wee dıdı... Ejade yoo cıne aacay pıto se enu yu akele ?

Kpay dɔoo papazuu Teluudɛ tibu nɛ agɔma muu yɔ, pitikazi hay yaa punu se nɛsiɛ Paamaala yaa Mawayirɛwɛɛ. Lɛɛɛɛyɔ, ɛnu Paamaala ɛso ha-ɩ halu kibanu, ɛɛ yɔ Mawayirɛwɛɛ. Sɔno pa-naale pana se pa-hakiɛ nɔsi taa pɔtɔki. Paamaala suye mabu kɛnɛ ɛ-hakuu. Mawayirɛwɛɛ hendu teu kɛna ɛɛ hakuu. Pa-dɩhayɩyɛ pana dɩama nɛ pɔsɔɔli dɩama nɛ sɔno pilaki halu nɛ ɛ-walu.

Mbu puwɛ ɛjadɛ yɔɔ ciɛ. Nɛlaku tumɩyɛ naɔɩyɛ yɔ, labi-dɩ nɛ nɛ ɩa-taa ! Labi-dɩ nɛ sɔɔlum, nɛlabi-dɩ nɛ lɔɛ nɛ laytu nɛ nɔɔyɩ ɛwɛɛ nɛ ɛɔɛna-nɛ keyɔ, ɛsa se ɛyɩ laki nabuyɩ. Pitikɛ mbu nɛsi ɩa-alɩwaatu yem falaa. Tumɩyɛ nɔɩ puwɛɛ se nɛlabi-dɩ yɔ, nɛtalabi-dɩ. Mbu nɛwoba labu yɔ, nɛtirizi nɛla camɩyɛ. Yele ɛyaa lalaa samtu, ɩa-mayɩmay ɩɛ, na se nɛwɛ ɛyaa taa !

Paamaala nɛ Mawayirɛwɛɛ pɛ-wɛtu taa ɩɛ, puwɛɛ se paa dɩ-taa anɩ ɩɛ, pilwazi-ɩ nɛ nɔɔyɩ ɛlaku tumɩyɛ naɔɩyɛ ɩɛ, pudu ɛɔɩ ɛ-lanɩyɛ dɩ-yɔɔ nɛ ɛlabi-dɩ nɛ sɔɔlum nɛ pasa se ɛyɩ laba nabuyɩ.

A F A S A

Prix de vente :